

Årsrapport 2021

TALL

SOM FORTELLER

PLANER OG MELDINGER / PLANS AND REPORTS

2022/2

Dette er SSB

Statistisk sentralbyrå (SSB) ble grunnlagt i 1876 og er et statlig forvaltningsorgan underlagt Finansdepartementet der virksomheten er regulert av statistikkloven. SSB er en faglig uavhengig institusjon som er den sentrale myndigheten for å utvikle, utarbeide og formidle offisiell statistikk i Norge. SSB har også omfattende forsknings- og analysevirksomhet. Gjennom EØS-avtalen er SSB en integrert del av det europeiske statistikkssystemet.

Aktive
statistikker

294

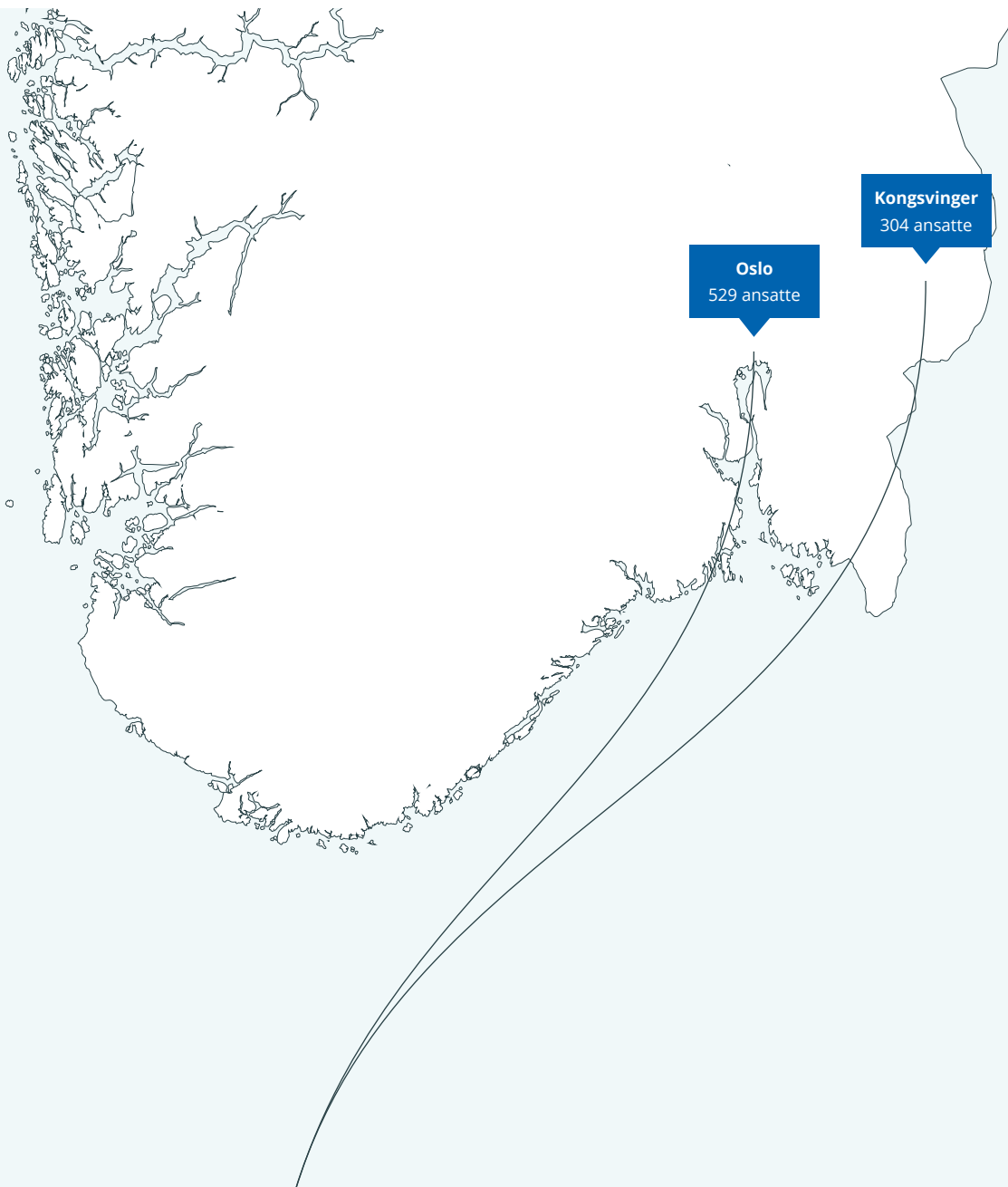
Vitenskapelige
publiseringer

59

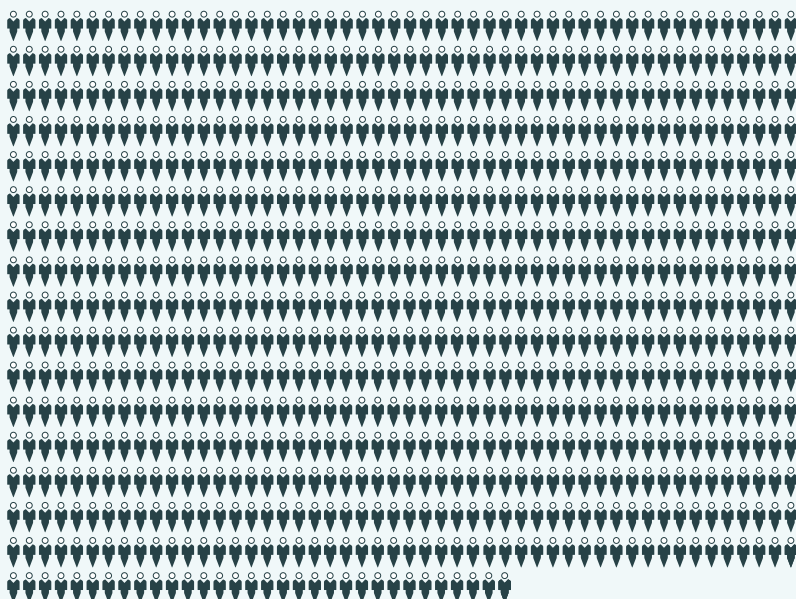

Andel kvinner
i SSB

48 %

833 Antall ansatte i SSB

116 Antall intervjuere

38 Antall ansatte i bistillinger

I serien Planer og meldinger publiseres dokumenter med et institusjonelt preg og notater med en viss offisiell karakter.

© Statistisk sentralbyrå

Ved bruk av materiale fra denne publikasjonen skal Statistisk sentralbyrå oppgis som kilde.

Publisert: 29. april 2022

Trykk: Statistisk sentralbyrå

Standardtegn i tabeller	Symbol
Ikke mulig å oppgi tall Tall finnes ikke på dette tidspunktet fordi kategorien ikke var i bruk da tallene ble samlet inn.	.
Tallgrunnlag mangler Tall er ikke kommet inn i våre databaser eller er for usikre til å publiseres.	..
Vises ikke av konfidensialitetshensyn Tall publiseres ikke for å unngå å identifisere personer eller virksomheter.	:
Desimaltegn	,

Innhold

1. Leders beretning	8
1.1. Utvikling av det norske statistikksystemet	8
1.2. Utvikling og effektivisering	8
2. Introduksjon til virksomheten og hovedtall	10
2.1. SSBs virksomhet og samfunnsoppdrag.....	10
2.2. Strategi for SSB	10
2.3. Organisasjon og ledelse.....	11
2.4. Hovedtall.....	12
3. Årets aktiviteter og resultater.....	15
3.1. Samlet vurdering av måloppnåelse og resultater	15
3.2. SSB skal være den fremste leverandøren av fakta om norske samfunnsforhold	15
3.3. SSB skal sikre samarbeid, helhet og kvalitet i det norske statistikksystemet	21
3.4. SSB skal samle inn, bruke og dele data til beste for samfunnet	24
3.5. Omfang og innretning på eksterne oppdrag	29
4. Styring og kontroll i virksomheten.....	32
4.1. Systematisk arbeid for forbedring og effektivisering	32
4.2. Status for oppfølging av virksomhetsstrategien	33
4.3. Internkontroll og risikostyring	33
4.4. Sikkerhet og beredskap	34
4.5. Personalmessige forhold.....	35
4.6. Bidrag til å oppfylle FNs bærekraftsmål	39
4.7. Håndtering av saker fra Riksrevisjonen	39
5. Vurdering av framtidutsikter	40
6. Årsregnskap	43
6.1. Ledelseskommentar.....	43
6.2. Årsregnskap.....	45

1. Leders beretning

SSBs viktigste oppgaver er å utvikle, produsere, kvalitetssikre og formidle relevant statistikk, analyse og forskning, og resultatene i 2021 er i hovedsak i tråd med forventningene i tildelingsbrevet fra Finansdepartementet. Aktualiteten er på nivå med eller bedre enn i 2020, og svarprosenten for opplysningspliktige undersøkelser er tilbake på samme nivå som før koronapandemien inntraff. Oppgavebyrden for både næringsliv og enkeltpersoner har gått ned sammenlignet med 2020. På forsknings- og analyseområdet har aktiviteten også vært høy. Arbeidet med implementering av nye retningslinjer for denne delen av SSBs virksomhet har gått etter planen.

Også 2021 har vært preget av koronapandemien. Store deler av året har de fleste ansatte sittet på hjemmekontor. Til tross for begrensningene smitteverntiltakene har medført har SSB opprettholdt produksjonen, og utviklingsarbeidet har i hovedsak gått som planlagt.

1.1. Utvikling av det norske statistikksystemet

1. januar 2021 trådte ny statistikklov i kraft i sin helhet. Fra samme dato gjelder det første nasjonale programmet for offisiell statistikk og SSBs nye strategi. Viktige rammer for videre utvikling av det norske statistikksystemet og for SSB som virksomhet er dermed på plass.

SSB har med den nye statistikkloven fått et overordnet ansvar for kvalitet i offisiell statistikk. En viktig oppgave i 2021 har vært å utvikle et system for kvalitet. Systemet baserer seg blant annet på kvalitetsevalueringer av offisiell statistikk, og skal legge grunnlag for en årlig rapport om kvalitet i offisiell statistikk. Den første rapporten skal leveres i juni 2022.

Det er et mål at utvikling, videreutvikling og formidling av offisiell statistikk skal skje samordnet og effektivt. Dette kan medføre endringer i statistikkområder og produsentansvar. I 2021 har SSB, i samarbeid med Norges Forskningsråd og NIFU, forberedt overføring av statistikken om forskning og utvikling i offentlig sektor. Statistikken ble overført fra NIFU til SSB gjennom en virksomhetsoverdragelse ved årsskiftet 2021/2022.

1.2. Utvikling og effektivisering

For å møte nye og endrede brukerbehov, samt økte krav til produktivitet, arbeider SSB kontinuerlig med å forbedre og effektivisere virksomheten. Et av de viktigste tiltakene i 2021 har vært arbeidet med Dapla, SSBs nye, skybaserte plattform for statistikkproduksjon. I løpet av året har flere statistikker testet ut første versjon av plattformen, og to statistikker har etablert deler av produksjonsløpet sitt her. I 2021 har SSB også implementert en ny publiseringsløsning for [ssb.no](https://www.ssb.no). Med dette har SSB etablert en moderne løsning for å videreutvikle en brukervennlig formidling av statistikk og analyse. I tillegg er plattformen for deling av data til forskning og analyse, [microdata.no](https://www.microdata.no), betydelig forbedret, og det er etablert en løsning for eksport av mikrodata til trygge analyserom som gir mulighet for fjernaksess for brukerne.

Gjennom året har SSB arbeidet med flere nye datakilder. Noen er allerede tatt i bruk i eksperimentell statistikk, og flere vil bli tatt i bruk i offisiell statistikk i årene framover. Å ta i bruk nye datakilder er et viktig virkemiddel for å lage nye og bedre statistikker, effektivisere produksjonsprosesser og redusere oppgavebyrden for respondenter, men øker betydningen av arbeidet med informasjonssikkerhet og personvern. Den betydelige informasjonsmengden SSB har tilgang til, krever at dataene forvaltes forsvarlig. Informasjonssikkerhet er derfor et prioritert område for SSB, og i 2021 ble det gjennomført flere tiltak innenfor dette området. SSB har blant annet anskaffet et nytt styringssystem for informasjonssikkerhet, gjennomført en konsekvensvurdering av personvern som omfatter hele statistikkproduksjonsløpet og iverksatt en ny Risiko- og Sårbarhetsvurdering (ROS) for sikkerhet knyttet til bruk av skytjenester.

SSB vil fortsette arbeidet med utvikling og informasjonssikkerhet i 2022.

Oslo/Kongsvinger 15. mars 2022

Geir Axelsen
Administrerende direktør

2. Introduksjon til virksomheten og hovedtall

Statistisk sentralbyrå (SSB) ble grunnlagt i 1876 og er et statlig forvaltningsorgan underlagt Finansdepartementet. SSBs virksomhet er regulert av statistikkloven, og SSB er faglig uavhengig i utførelsen av oppgaver som følger av denne loven.

2.1. SSBs virksomhet og samfunnsoppdrag

SSB er den sentrale myndigheten for utvikling, utarbeiding og formidling av offisiell statistikk i Norge, og har et hovedansvar for å dekke behov for statistikk om det norske samfunnet. Som sentral statistikkmyndighet har SSB i tillegg ansvar for å samordne arbeidet med offisiell statistikk. Dette skjer gjennom Utvalget for offisiell statistikk og Nasjonalt program for offisiell statistikk. SSB skal også legge til rette for tilgjengeliggjøring av data og statistikk til forskning og offentlig planlegging.

SSB skal levere forskning og analyser som støtter opp under statistikkproduksjonen, og være til nytte for forvaltningen, Stortinget, partene i arbeidslivet, media og allmenheten forøvrig.

SSB har i tillegg et hovedansvar for og deltar aktivt i internasjonalt statistisk samarbeid. Målet er blant annet å forbedre offisiell statistikk, både i Norge og andre land, og å sikre sammenlignbar statistikk på tvers av landegrensene. Samarbeidet skjer gjennom det stadig mer omfattende EØS-samarbeidet og gjennom internasjonale organisasjoner som OECD, FN, IMF og ILO. SSB bidrar også i internasjonalt utviklingssamarbeid for å bedre kapasitet for produksjon og bruk av offisiell statistikk i flere av Norges bistandsland.

2.2. Strategi for SSB

SSBs strategi gjelder fra 1. januar 2021. Strategien skal bidra til at SSB løser sitt samfunnsoppdrag på en god måte innenfor gitte rammer, og har følgende hovedmål:

- SSB skal være den fremste leverandøren av fakta om norske samfunnsforhold
- SSB skal sikre samarbeid, helhet og kvalitet i det norske statistikksystemet
- SSB skal samle inn, bruke og dele data til beste for samfunnet

For å nå målene i strategien har SSB pekt ut fem innsatsområder som gjelder ut 2023:

- Helhet og kvalitet i statistikksystemet
- Ledende anvendt forskningsmiljø for norsk økonomi
- Bedre produkter og tjenester
- Utvikling og effektivisering
- Kompetente og motiverte ledere og medarbeidere

Utvalget for offisiell statistikk

Utvalget for offisiell statistikk er et rådgivende organ som skal bidra til å samordne utvikling, utarbeiding og formidling av norsk offisiell statistikk.

Utvalget er oppnevnt av Finansdepartementet og ledes av SSB. Det består av representanter fra 27 offentlige myndigheter som produserer statistikk og enkelte store registreiere.

En sentral oppgave for utvalget er å bistå SSB i utarbeidelsen av forslag til nasjonalt, flerårig statistikkprogram.

Nasjonalt program for offisiell statistikk

Nasjonalt program for offisiell statistikk definerer og avgrensner offisiell statistikk. Det angir hvilke statistikkområder som dekkes, og hvilke offentlige myndigheter som er ansvarlige for statistikkene.

Forslag til nasjonalt statistikkprogram utarbeides av SSB etter samråd med Utvalget for offisiell statistikk, og vedtas av Kongen i statsråd.

Det første nasjonale statistikkprogrammet ble vedtatt i 2020 og gjelder for årene 2021 – 2023.

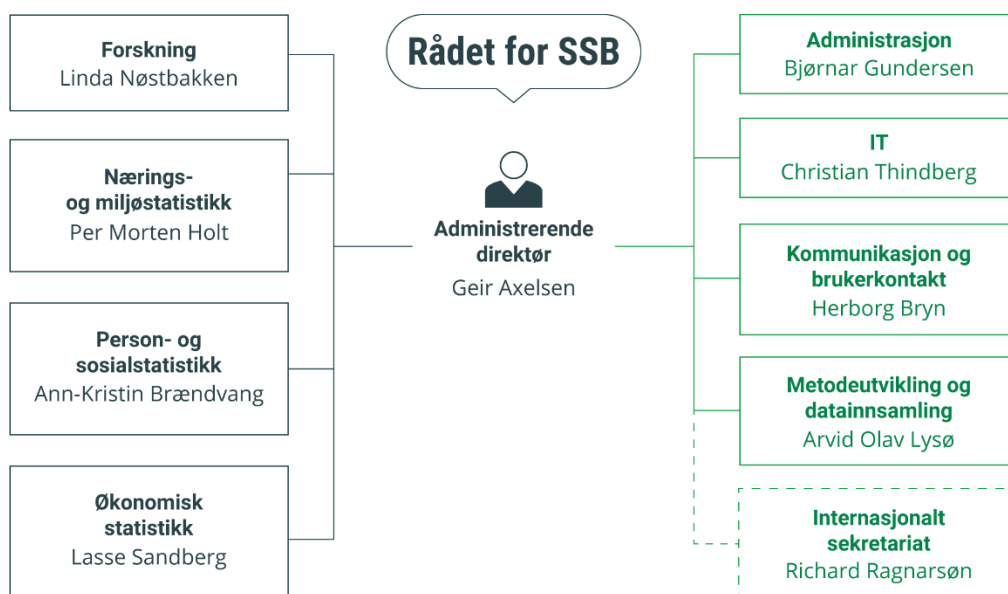
Satsingsområdene ligger til grunn for SSBs prioriteringer i perioden 2021–2023, og er valgt med utgangspunkt i sentrale utviklingstrekk som forventes å påvirke virksomheten i tiden framover.

Strategien er presentert i sin helhet på [ssb.no](https://www.ssb.no). Status for oppfølging av strategien blir beskrevet i kapittel 4.2.

2.3. Organisasjon og ledelse

SSB ledes av administrerende direktør Geir Axelsen og er organisert i åtte avdelinger og en stab (internasjonalt sekretariat).

Organisasjonskart per 31.12.21:

Ved utgangen av 2021 hadde SSB 833 ansatte. I tillegg hadde SSB 116 intervjuere og 38 personer ansatt i forskjellige former for bistillinger. SSB har kontorsteder i Oslo og på Kongsvinger. 529 ansatte har kontorsted i Oslo og 304 ansatte har kontorsted på Kongsvinger. SSB har som regel også flere ph.d.-kandidater og masterstudenter knyttet til seg som får veiledning av SSBs forskere.

SSB har et eget råd som er oppnevnt av Kongen i statsråd. Rådet skal bistå administrerende direktør i statistikkfaglige spørsmål og i spørsmål om forskning og analyse, og bidra til at SSB utfører sine oppgaver på en best mulig måte. Rådgivingen skal fortrinnsvis være på strategisk nivå. Rådet avgir en egen årsrapport til Finansdepartementet.

Rådet for SSB har følgende sammensetning i perioden 2020 til 2023:

- stabsdirektør Birger Vikøren (leder), Norges Bank
- tidligere Rigsstatistiker Jørgen Elmeskov (nestleder), Danmarks Statistisk
- professor Claire Armstrong, UiT Norges arktiske universitet
- professor Grete Brochmann, Universitetet i Oslo
- fagdirektør Marta Ebbing, Helse Bergen
- visedirektør Astrid Undheim, SpareBank 1 SMN
- stabssjef Helge Veum, Ålesund kommune

2.4. Hovedtall

Tabell 2.1 Hovedtallviser SSBs resultater for 2021, herunder resultater for styringsparametere fastsatt av Finansdepartementet. Utdyping og vurdering av oppnådde resultater gis i kapittel 3.

Tabell 2.2

Tabell 2.2 Utvalgte nøkkeltall om personal og regnskap viser utvalgte nøkkeltall om personal og regnskap. Utdyping og vurdering av tallene gis i kapittel 4 og 6.

Tabell 2.1 Hovedtall

	2019	2020	2021
Aktualitet månedsstatistikker, antall uker fra referanseperiodens utløp til statistikken blir publisert	3,7	3,5	3,3
Aktualitet kvartalsstatistikker, antall uker fra referanseperiodens utløp til statistikken blir publisert	7,6	7,3	7,3
Aktualitet årsstatistikker, antall uker fra referanseperiodens utløp til statistikken blir publisert	32,5	29,9	30,6
Svarprosent opplysningspliktige undersøkelser	96	94	96
Svarprosent frivillige undersøkelser	58	56	55
Antall brukere av ssb.no ¹	3 978 584	4 405 388	4 803 835
Oppgavebyrde næringsliv, antall årsverk	73	69	65
Oppgavebyrde øvrig, antall årsverk	16	17	15
Antall brukere av microdata.no ¹			1 403
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid mikrodataoppdrag, antall arbeidsdager ¹			128
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid tabelloppdrag, antall arbeidsdager ¹			36
Antall aktive statistikker	307	303	294
Antall nedlagte statistikker	02	1	4
Antall nye statistikker	1	3	1
Forskning, antall publikasjonspoeng ³	75	74	
Antall nye rettsakter innlemmet i EØS-avtalens vedlegg XXI statistikk	9	1	54 5
Antall vedtak om opplysningsplikt iht. statistikkloven	4	4	13

¹ Nye styringsparametere fra 2021. Historiske tall finnes kun for *Antall brukere av ssb.no*.

² Tallet er korrigert fra 10 (jf. SSBs årsrapport for 2020) til 0. Ingen statistikker ble nedlagt i 2019. 10 sammenslåtte statistikker ble feilaktig registrert som nedlagte.

³ Sentral frist for rapportering av vitenskapelige publikasjoner i CRISTIN er 1. april 2022. Endelige tall for 2021 vil foreligge i løpet av april 2022.

⁴ Antallet statistikkrettsakter innlemmet i EØS-avtalen i 2020 og 2021 er vesentlig lavere enn tidligere år. Dette skyldes noe etterslep i behandlingen av nye rettsakter i EØS-komiteen.

⁵ I tillegg til de fem rettsaktene som ble innlemmet i EØS-avtalens vedlegg XXI statistikk i 2021, ble forordning (EU) 2021/690, som også omfatter program for europeisk statistikk, innlemmet i EØS-avtalens protokoll 30 om særlige bestemmelser om organiseringen av samarbeidet innen statistikk.

Tabell 2.2 Utvalgte nøkkeltall om personal og regnskap

Kolonne1	2019	2020	2021
Antall ansatte ⁶	841	832	833
Utførte årsverk ⁷	760	757,7	762,2
Utførte årsverk intervjuere ⁸	39	40,1	40
Andel ansatte i Kongsvinger i prosent av totalt antall ansatte	36,3	35,2	36
Sykefravær i prosent	4,7	3,1	3
Likestilling, andel kvinner i prosent	49	47,7	48
Likestilling, andel kvinner i ledelsen i prosent ⁹	45	42	46
Kapittel 1620 post 01. Tall i 1000 kr			
Bevilgning, jf. Prop. 1 S	605 450	609 865	626 084
Bevilgning inkludert overføringer fra året før	629 459	639 824	652 498
Regnskapsførte utgifter fratrukket refusjoner	599 500	613 736	621 669
Beregnet overføring ¹⁰	29 959	26 414	30 829
Kapittel 1620 post 21 og 4620 post 02. Tall i 1000 kr			
Bevilgning, merinntektsfullmakt kap. 4620 post 02	253 100	230 500	244 634
Bevilgning, kap. 1620 post 21	256 100	248 100	245 640
Bevilgning inkludert overføringer fra året før	266 031	248 100	259 983
Regnskapsførte inntekter kap. 4620 post 02	234 590	238 488	220 141
Regnskapsførte utgifter kap. 1620 post 21	251 752	241 768	233 257
Beregnet overføring ¹⁰	0	14 343	2 233
Kapittel 1620 post 45. Tall i 1000 kr			
Bevilgning	20 000	25 900	9 400
Bevilgning inkludert overføring fra tidligere år	42 628	36 094	12 481
Regnskapsførte utgifter	32 434	33 013	10 056
Beregnet overføring ¹⁰	10 194	3 081	2 425
Andre økonomiske nøkkeltall fra virksomhetsregnskapet			
Lønnsandel av driftskostnader i prosent	72,9	75,0	78,4
Konsulentandel av driftskostnader i prosent	6,4	5,5	2,9
Kostnader lokaler som andel av driftskostnader i prosent	6,2	6,7	6,8
Sum eiendeler	113 337	110 569	116 750

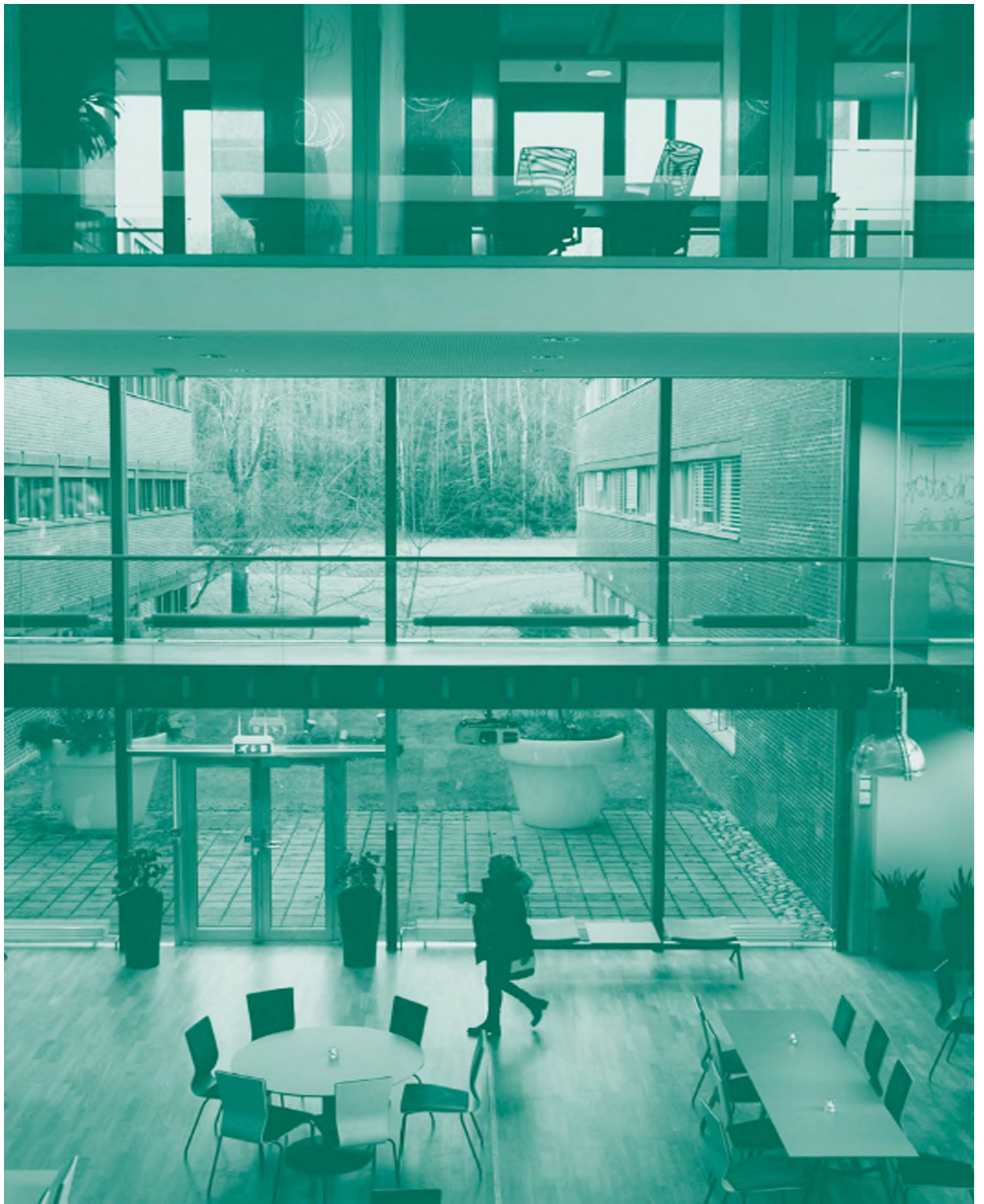
⁶ Tilsatte i bistillinger, pensjonistavlønnede, studentengasjerte og intervjuere er ikke inkludert i tallene.

⁷ Årsverk måles i ressursinnsats, hvor overtid og fravær forbundet med permisjoner og sykdom mer enn én dag er hensyntatt. Intervjuere, pensjonistavlønnede og lærlinger er ikke medregnet.

⁸ Årsverk måles i ressursinnsats, inkludert overtid, unntatt fravær som skyldes permisjoner og sykdom.

⁹ Ledelsen består av administrerende direktør, avdelingsdirektører og seksjonsledere.

¹⁰ Beløp for 2019 og 2020 er faktisk overføring. 2020 inkluderer ekstra overføring som følge av regnskapsmessig prinsippendring.

3. Årets aktiviteter og resultater

3.1. Samlet vurdering av måloppnåelse og resultater

I 2021 har SSB i hovedsak innfridd mål- og resultatkravene fastsatt av Finansdepartementet. Det er produsert og publisert et høyt antall statistikker med god kvalitet og i tråd med brukerbehov. Også på forskningsområdet har aktiviteten vært høy. Det er imidlertid avdekket to vesentlige avvik knyttet til statistikken over utslipp til luft. SSB har iverksatt tiltak for å følge opp disse.

Arbeid med å forbedre og effektivisere virksomheten har pågått gjennom hele året. Dette har gitt konkrete resultater, blant annet i form av flere brukere av [ssb.no](https://www.ssb.no), økt bruk av datadelingstjenesten [microdata.no](https://www.microdata.no), lavere oppgavebyrde for respondenter og redusert gjennomløpstid i statistikkproduksjonen for flere enkeltstatistikker. SSB vil fortsette arbeidet med å utvikle og videreutvikle produkter og tjenester i tråd med målgruppens behov, og samtidig ivareta krav til personvern og informasjonssikkerhet.

3.2. SSB skal være den fremste leverandøren av fakta om norske samfunnsforhold

SSBs statistikker, forskning og analyser skal ha høy kvalitet. God kvalitet i statistikkproduksjonen skal opprettholdes gjennom å oppfylle kravene i statistikkloven og retningslinjene for europeisk statistikk. For forsknings- og analysevirksomheten har SSB som ambisjon å være et ledende anvendt forskningsmiljø for norsk økonomi, hovedsakelig basert på norske data og kvantitative modeller og metoder.

For at SSB skal være den fremste leverandøren av fakta om norske samfunnsforhold, må produktene og tjenestene være tilpasset brukerne. Målgruppens behov skal derfor ligge til grunn for produksjon, utvikling, videreutvikling og formidling av SSBs produkter og tjenester.

Kvalitet i statistikk

I 2021 har SSBs statistikker jevnt over holdt god kvalitet og oppfylt kravene i Retningslinjer for europeisk statistikk. Aktualiteten til SSBs statistikker er på nivå med eller bedre enn i 2020, og svarprosenten er tilbake på samme nivå som før koronapandemien inntraff. Når det gjelder nøyaktighet er det oppdaget to avvik i løpet av året 2021, disse er omtalt under.

Nøyaktighet

Statistikk skal avspeile virkeligheten på en nøyaktig og pålitelig måte. De seneste årene har det ikke vært oppdaget alvorlige feil i SSBs statistikker, men i løpet av 2021 ble det avdekket to større feil i statistikken over utslipp til luft. Den første skyldtes underrapportering av salg av petroleums-produkter, mens årsaken til den andre feilen var en feil i modellen for beregningen av utslipp. Selv om begge feilene ga utslag i statistikken over utslipp til luft, er det ingen sammenheng mellom dem. SSB har i 2021 etablert et eget team som går gjennom kilder, metoder og produksjonsmåte for statistikken, blant annet med siktemål å forbedre produksjonssystemet for å forebygge feil. Dette ses

Retningslinjer for europeisk statistikk

Retningslinjene for europeisk statistikk er hjørnesteinen i det felles kvalitetsrammeverket for det europeiske statistikk-systemet. Alle statistikkmyndigheter innenfor det europeiske statistikk-systemet, SSB inkludert, har forpliktet seg til å følge disse.

Målet for retningslinjene er å sikre allmennhetens tillit til europeisk statistikk ved å fastsette prinsipper for hvordan statistikken skal utvikles, utarbeides og formidles.

Kvalitetskravene i den norske statistikkloven bygger på retningslinjene for europeisk statistikk.

Retningslinjene er publisert på [ssb.no](https://www.ssb.no).

samtidig i sammenheng med overgang til Dapla – SSBs nye, skybaserte dataplattform for statistikkproduksjon¹¹.

Styringsparameter: Aktualitet

Indikatoren aktualitet viser gjennomsnittlig antall uker fra måleperiodens utløp til statistikken blir publisert. I 2021 innfrir SSB Finansdepartementets resultatkrav. For måneds- og kvartalsstatistikkene er aktualiteten på nivå med eller bedre enn de foregående årene. Når det gjelder årsstatistikkene har aktualiteten gått litt ned sammenlignet med 2020, men den er likevel bedre enn årene før. Resultatet for årsstatistikkene kan ses i sammenheng med at SSB har mottatt data til enkelte statistikker senere enn normalt. Dette skyldes at næringslivet har fått utsatte frister for rapportering til blant annet Skatteetaten og Brønnøysundregistrene på grunn av koronapandemien. De nye fristene har bidratt til dårligere aktualitet for seks statistikker.

SSB har arbeidet med å forbedre aktualiteten for utvalgte statistikker ved å redusere gjennomløpstiden i statistikkproduksjonen. Dette har resultert i bedret aktualitet for disse statistikkene. SSB vil arbeide videre med å forbedre aktualiteten på enkeltområder i 2022.

Tabell 3.1 Aktualitet, antall uker fra referanseperiodens utløp til statistikken blir publisert¹²

	2019	2020	2021	Resultatkrav
Aktualitet månedsstatistikk totalt	3,7	3,5	3,3	≤ 3,7 uker
Foreløpige tall aktualitet måned	2,3	1,1	2,0	
Endelige tall aktualitet måned ¹³		3,6	3,4	
Aktualitet kvartalsstatistikk totalt	7,6	7,3	7,3	≤ 7,6 uker
Foreløpige tall aktualitet kvartal	6,3	6,3	6,2	
Endelige tall aktualitet kvartal		7,4	7,4	
Aktualitet årsstatistikk totalt	32,5	29,9	30,6	≤ 32,5 uker
Foreløpige tall aktualitet år	19,4	20,6	20,1	
Endelige tall aktualitet år		30,7	31,3	

Styringsparameter: Svarprosent

Svarprosenten for undersøkelser med opplysningsplikt var i gjennomsnitt på 96 prosent i 2021. Dette er på samme nivå som før koronapandemien inntraff, og SSB innfrir Finansdepartementets resultatkrav.

Tabell 3.2 Svarprosent

Resultater i prosent	2019	2020	2021	Resultatkrav
Svarprosent opplysningspliktige undersøkelser	96	94	96	≥ 96 prosent
Svarprosent frivillige undersøkelser	58	56	55	≥ 58 prosent

Svarprosenten for de frivillige undersøkelsene varierer fra år til år, blant annet som følge av variasjon i statistikkporteføljen. I 2021 var svarprosenten 55, en nedgang på ett prosentpoeng fra 2020. Dette skyldes i hovedsak overgang fra intervjuadministrerte til selvadministrerte undersøkelser. SSB gjennomførte i 2021 flere webbaserte, selvadministrerte undersøkelser enn tidligere. Disse undersøkelsene har større utvalg enn de intervjuadministrerte, men frafallet er fortsatt høyere i de selvadministrerte undersøkelsene. SSB når dermed ikke resultatkravet for frivillige undersøkelser.

¹¹ Se nærmere omtale av Dapla på side 24.

¹² Aktualitet beregnes ikke for ukestatistikker og enkelte statistikker med annen frekvens enn måned, kvartal og år.

¹³ SSB skal i 2021 rapportere aktualitet for endelige tall for måneds, kvartals og årsstatistikker. Aktualitet er ikke beregnet for endelige tall før 2020.

Tabell 3.3 Detaljer om svarprosent i frivillige undersøkelser 2019–2021

Svarprosent for frivillige undersøkelser	2019	2020	2021
Frivillige undersøkelser. I alt	58	56	55
Intervjuundersøkelser	58	59	56
Faste årlige intervjuundersøkelser	58	60	57
Selvadministrerte undersøkelser (frivillige web-undersøkelser)	58	53	53
Svarprosent utenom oppdragsvirksomhet	58	60	57
Oppdrag	58	57	54

Utvikling i statistikkporteføljen

Som vist i Tabell 2.1, er antall aktive statistikker redusert fra 303 i 2020 til 294 i 2021. I 2021 ble det etablert én ny statistikk, mens fire statistikker ble nedlagt. Videre ble seks statistikker slått sammen og tre overført til andre produsenter.

SSB vurderer og gjennomfører kontinuerlig forbedringer i etablerte, løpende statistikker. Under omtales utviklingsarbeidet knyttet til et utvalg statistikker. Utviklingsarbeid knyttet til bruk av nye datakilder presenteres i kapittel 3.4.

Fra 2021 ble *Arbeidskraftundersøkelsen (AKU)* og *Levekårsundersøkelsen (EU-SILC)* tilpasset den nye rammeverksforordningen for integrert europeisk sosialstatistikk (IESS). Formålet med forordningen er å øke relevansen til sosialstatistikkene gjennom en samordning på tvers av undersøkelser og land. Forordningen omfatter felles regler om blant annet populasjon, utvalgstrekkning og felles definisjoner av variabler som går igjen i flere undersøkelser. I tillegg til tilpasninger til den nye rammeverksforordningen, har det blitt gjort endringer for å forbedre brukervennlighet, øke kvalitet, og redusere oppgavebyrden for respondentene. Dette har medført mer relevante og aktuelle tall på flere områder, blant annet økt aktualitet i månedstall for AKU. Omleggingene i AKU har ført til brudd i tidsseriene. Bruddjustering av hovedtallene tilbake til forrige større omlegging i 2006 skal imidlertid sikre tidsserier på overordnet nivå.

Ny forløpsstatistikk for barnevern er publisert og mikrodata er tilrettelagt for forskning. De nye datasettene beriker allerede eksisterende statistikk, og åpner nye muligheter for forskere innenfor forløpsanalyser.

Nasjonalregnskapets tall for utførte timeverk og årsverk er i løpet av året blitt revidert tilbake til 1970. Som del av revisjonen er nye og forbedrede beregninger av stillingsprosent i lønnsjobber blitt innarbeidet. Revisjonen har på detaljert nivå også omfattet andre endringer som skal heve kvaliteten på datagrunnlaget til DEMEC-modellen¹⁴.

Innenfor *miljøregnskaper* ble det gjennomført et utviklingsprosjekt om fossile subsidier, delvis finansiert av Eurostat. I prosjektet ble det blant annet sett nærmere på effektive karbonpriser i Norge for å belyse omfanget av avgifter på fossile produkter og hvordan ulike brensler og forbrukere er ulikt avgiftsbelagt. Foreløpige tall for årene 2018-2020 er blitt presentert i en artikkel.

Statistikken om overnattinger er utvidet med nye tall for reiselivsregioner og med historikk tilbake til 2016 etter ny regional inndeling. Utvidelsen har blitt godt mottatt, og antallet unike sidevisninger av statistikken har økt.

Detaljomssetningsindeksen er utvidet til å dekke alle varehandelsnæringer (engroshandel og salg av motorkjøretøyer) og har skiftet navn til varehandelsindeksen. Det er også arbeidet for å lage mer

¹⁴ DEMEC er en numerisk generell likevektsmodell som er utformet for å studere langsiktige sammenhenger mellom demografi, makroøkonomisk utvikling og offentlige finanser. Modellen er utviklet og vedlikeholdes av SSB.

brukertilpassede artikler om statistikken, noe som har gitt god spredning av resultater og omtale i media.

Forskning og analyse

Tilpasning til nye retningslinjer

SSBs forsknings- og analysevirksomhet fikk fra 1. januar 2020 nye retningslinjer fra Finansdepartementet. Sammen med statistikkloven fastlegger disse kjerneoppgaver og rammer for forsknings- og analysevirksomheten. SSB la i 2020 en plan for hvordan de nye retningslinjene skulle oppfylles. Planen ble oversendt departementet i januar 2021 og omfattet ny delstrategi for forsknings- og analysevirksomheten, reorganisering av forskningsavdelingen, nye lønnspolitiske retningslinjer for forskere i SSBs forskningsavdeling, nye retningslinjer for bruk av bistillinger i forskningsavdelingen og nye retningslinjer for oppdragsvirksomheten. De nye interne retningslinjene ble deretter fulgt opp.

Publisering

I 2021 nådde SSB ut med 58 artikler i vitenskapelige tidsskrifter og bøker, noe som er på nivå med tidligere år. 20 artikler ble publisert på nivå 2, som utgjøres av de ledende publikasjonskanalene innenfor et fagområde. 38 artikler ble publisert i publikasjonskanaler på nivå 1. 34 artikler var i kategorien åpen publisering, som innebærer at artiklene ligger åpent tilgjengelig for alle. De fleste av arbeidene utført av SSBs forskere publiseres i tillegg som diskusjonsnotat (discussion paper) på ssb.no, eller i lignende serier ved andre institusjoner, før publisering i tidsskrift. Forskningsresultatene er dermed i all hovedsak åpent tilgjengelige.

SSBs forskning har også resultert i andre typer publikasjoner. I 2021 ble det blant annet utgitt 15 SSB-rapporter.

Samvirke mellom forskning og statistikk

SSBs forskningsvirksomhet bidrar til statistikkproduksjonen på flere måter, blant annet gjennom samarbeid med statistikkavdelingene innenfor en rekke prosjekter og gjennom kritisk bruk og analyse av SSBs statistikker. I 2021 var det for eksempel samarbeid mellom forskningsavdelingen og en av statistikkavdelingene om å utvikle et rammeverk for å identifisere bidraget fra sammensetningseffekter på den samlede lønnsutviklingen.

Prognosevirksomheten

SSB evaluerer hvert år prognosevirksomheten og hvor godt prognosene treffer for tre viktige makroøkonomiske størrelser: veksten i bruttonasjonalproduktet for Fastlands-Norge, veksten i konsumprisindeksen og arbeidsledigheten i prosent av arbeidsstyrken. Resultatene fra evalueringen av alle prognosene, publisert fra 1991 til og med 2020, tyder på at det ikke er store systematiske feil i anslagene. Som følge av koronapandemien ble det imidlertid store avvik mellom anslagene for 2020 og den faktiske utviklingen. Anslagene ble gjennomført i desember 2019 – før koronapandemien og nedstengningen av samfunnet. Evalueringen av prognosene for 2021 gjennomføres i mars 2022.

Modellarbeid

En særlig viktig oppgave for forskningsavdelingen i SSB er utvikling og vedlikehold av økonomiske modeller. Modellene finansieres i hovedsak av Finansdepartementet og dekker fagområdene makroøkonomi, offentlige finanser på lang sikt, skatt, arbeidsmarked, befolkningsframskrivninger og miljøøkonomi. I 2021 har modellene blant annet blitt brukt til å analysere selskapsbeskatning, konjunkturutvikling, beregninger til TBU av inflasjonsutviklingen for inneværende år, hvordan koronapandemien har påvirket norsk økonomi og klimaeffekter av poster på statsbudsjettet. Både modellene og SSBs analyser blir brukt av regjeringen, sentralforvaltningen og partene i arbeidslivet i deres planleggingsarbeid.

Forskningens bidrag til politikk og samfunn

SSBs forskning og analyse skal være til nytte for forvaltningen, Stortinget, partene i arbeidslivet, media og allmenheten forøvrig. Dette skjer blant annet gjennom at SSBs forskere deltar i sentrale råd og utvalg. I 2021 innbefattet dette deltakelse i fem regjeringsoppnevnte utvalg, derav tre som utvalgsmedlem og to som sekretariatsmedlem: ekspertutvalget om virusvektorvaksiner, utvalget om perspektiver for fremtidens skatte- og avgiftssystem, havbruksutvalget, pensjonsutvalget (sekretariat) og inntektsutvalget for jordbruket (sekretariat).

Videre har forskere fra SSB bidratt i rådgivende utvalg for finanspolitikk, faglig analysegruppe for samisk statistikk, det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene (TBU), det tekniske beregningsutvalg for klima (TBU-klima) og i ekspertgruppen for samfunnsøkonomiske vurderinger i forbindelse med koronapandemien. SSB har også bidratt i Kommisionen for grøn omstilling af transport, som er oppnevnt av Finansministeriet i Danmark.

For å nå ut til allmennheten har forskningen blitt formidlet gjennom en rekke foredrag, medieoppslag og medieopptredener.

Styringsparameter: Impact cases

Styringsparameteren belyser kvalitet og relevans i forskning gjennom å løfte fram konkrete eksempler på hvordan SSBs forskningsvirksomhet har innflytelse på politikk og samfunn. Til årsrapporten har SSB utarbeidet et impact case med tittelen *Modernisering av regionale befolkningsframskrivinger*. Impact caset er publisert på ssb.no og beskriver et utviklingsprosjekt som har bidratt til å gjøre befolkningsframskrivingene mer transparente og til bedre planleggingsverktøy for brukerne.

Formidling av statistikk, forskning og analyse

SSB har i hele 2021 arbeidet med å gjøre statistikk, forskning og analyse enda mer brukervennlig. Vi har blant annet jobbet med videreutvikling av ssb.no og statistikkbanken, formidling tilpasset skoleelever, tilrettelegging for mediene og direkte kontakt med allmennheten, spesielt gjennom sosiale medier. Videre er det igangsatt tiltak knyttet til universell utforming av produkter og tjenester og bruk av klarspråk.

SSB definerte i 2021 seks målgrupper for innholdsprodukter og tjenester på ssb.no. Disse er:

- allmennheten
- media
- analytikere / beslutningstagere
- forskere
- skoleelever
- oppgavegivere

I løpet av året er det samlet inn brukerinnsett om alle målgruppene, både gjennom store brukerundersøkelser og mer målrettede mindre undersøkelser mot representanter for den enkelte målgruppe. Resultatene fra SSBs årlige brukerundersøkelse på ssb.no viser at 83 prosent av respondentene er fornøyd eller svært fornøyd med nettstedet. Dette er en liten nedgang fra tidligere år, men skyldes sannsynligvis endringer i spørsmålsstilling.

Utvikling av ssb.no og modernisering av statistikkbanken

I 2021 ble ny publiseringsplattform for ssb.no tatt i bruk. Dette innebærer at hele ssb.no er bygget på nytt i ny løsning. Arbeidet har bidratt til å forenkle og rydde opp i innhold og til mer effektive arbeidsprosesser. Den nye publiseringsløsningen legger også til rette for at brukerne enklere finner riktig statistikk.

En ny versjon av statistikkbankens brukergrensesnitt, PX-web, ble også lansert i 2021. Det nye brukergrensesnittet møter blant annet krav til universell utforming. Videre modernisering avhenger av en nødvendig teknologisk oppgradering som må utføres av PX-webs eier; Statistiska Centralbyrån i Sverige.

Det har i tillegg blitt gjennomført mindre teknologiske forbedringer i statistikkbankens database og tilliggende systemer. Videre har SSB startet arbeidet med å vurdere ulike konsepter for en nødvendig, videre modernisering av systemet. Arbeidet vil ses i sammenheng med utviklingen av ny plattform for statistikkproduksjon og arbeidet med en felles plattform for all offisiell statistikk.

SSB i skolen

Som en del av folkeopplysningsrollen, jobbes det systematisk med å bygge opp kjennskap til SSBs tilbud til lærere i ungdomsskolen og i videregående skole. Målet er økt bruk av og bedre kunnskap om offisiell statistikk og SSBs rolle blant lærere og elever. Det er valgt ulike tilnærminger for å nå bredest mulig ut. Gjennom [SSB skole](#) tilbys undervisningsopplegg tilpasset trinn og fag slik at lærere kan bruke SSBs produkter i undervisningen. Det er også utarbeidet egne digitale undervisningsopplegg for elever. Videre samarbeider SSB med Nasjonal digital læringsarena (NDLA), Norges største gratis, digitale læreverker for videregående skole. Som en del av dette samarbeidet bidrar SSB med artikler, statistikkstabeller og andre statistikkprodukter til bruk i undervisning.

I 2021 arrangerte SSB den norske delen av Den europeiske statistikkonkurransen for tredje gang. Konkurransen er et tilbud til elever i ungdomsskolen og videregående skole. Hovedmålsettingene er å fremme nysgjerrighet og interesse for statistikk blant skoleelever, og oppmuntre og inspirere lærere til å bruke offisiell statistikk i undervisningen. Elever fra hele landet deltok i konkurransen.

Formidling i redaksjonelle og sosiale medier

Offisiell statistikk skal bidra til allmenn folkeopplysning og generell samfunnsdebatt. For å oppnå dette, er det viktig at mediene fortsetter å bruke statistikk og forskning fra SSB, både for å understøtte egne saker og for å lage oppslag på statistikkene i seg selv. I 2021 har SSB vært svært synlig i redaksjonelle medier, med rundt 48 000 små og store oppslag. Mediene etterspør i stadig større grad gode talspersoner for statistikk og forskning, og vi ser en sterk vekst i antall saker hvor SSB-ansatte er sitert. I 2021 var det rundt 1700 slike saker i mediene, om lag 700 mer enn året før.

SSB fortsetter å bruke sosiale medier for å nå ut til allmennheten, I 2021 har SSB jobbet spesielt med LinkedIn. Dette er en plattform med stor bredde som benyttes både av privatpersoner og bedrifter. LinkedIn er også en viktig kanal for å profilere SSB som arbeidsgiver gjennom å vise hvilken kompetanse og arbeidsoppgaver ansatte har. I løpet av året har det vært en sterk vekst både i antall følgere og i engasjement rundt postene i denne kanalen.

For å nå ut til yngre aldersgrupper har SSB de siste to årene særlig brukt Instagram, og i løpet av 2021 har vi fått rundt 1 000 flere følgere. På Facebook har SSB har rundt 12 000 følgere, og dette er fortsatt kanalen hvor vi når ut til flest. Flere innlegg har nådd ut til over 50 000 brukere.

Universell utforming

SSB tok i 2021 initiativ til en større GAP-analyse av arbeidet med lovpålagte krav til universell utforming. Analysen avdekket mangler på området. SSB har derfor igangsatt et større arbeid for å øke kompetansen på universell utforming. Som ledd i arbeidet skal det også etableres retningslinjer og støtteverktøy for medarbeidere som jobber med utvikling og formidling i publiseringsløsningene [ssb.no](#) og statistikkbanken.

Klarspråk

SSB har jobbet kontinuerlig med klart språk siden 2016. I 2021 opprettet SSB et prosjekt for styrke arbeidet ytterligere. Klarspråkprosjektet har fornyet SSBs språkprofil, laget retningslinjer for viktige teksttyper på ssb.no og for skjemaer til oppgavegivere. Hovedmålet er at alle ansatte i SSB følger språklovens krav om klarspråk i tekster fra det offentlige, noe som bidrar mer leservennlige tekster tilpasset de enkelte målgruppene og enklere rapportering.

Styringsparameter: Antall brukere

Styringsparameteren antall brukere måler antall brukere av ssb.no og indikerer relevans av og kvalitet i SSBs produkter og tjenester.

Antallet brukere av ssb.no økte med ni prosent fra 2020 til 2021. Dette utgjør rundt 400 000 brukere. Antallet sidevisninger har økt med fem prosent. Den relativt større økningen i antall brukere enn antall sidevisninger indikerer at brukerne lettere finner frem til innholdet enn før, og at flere brukere når ssb.no via søkemotorer.

Statistikkene som har størst økning i besøk fra 2020 til 2021, er byggekostnadsindeksen (143 %), elektrisitetspriser (113 %), skogavvirkning for salg (103 %) og valg (101 %).

Tabell 3.4 Antall brukere av ssb.no

	2019	2020	2021
Antall brukere	3 978 584	4 405 388	4 803 835

3.3. SSB skal sikre samarbeid, helhet og kvalitet i det norske statistikkssystemet

SSB har fått en ny rolle som sentral myndighet for utvikling, utarbeiding, og formidling av offisiell statistikk. Som sentral statistikkmyndighet skal SSB blant annet videreutvikle program for offisiell statistikk i samarbeid med andre statistikkprodusenter, og utvikle og fremme tiltak for kvalitetssikring og kompetansebygging innen det norske statistikkssystemet. SSB skal også fremme god, helhetlig og sammenlignbar statistikk gjennom det internasjonale statistikksamarbeidet.

Samordning av offisiell statistikk

Samordningen av offisiell statistikk skjer gjennom nasjonalt program for offisiell statistikk og Utvalget for offisiell statistikk. Det første nasjonale statistikkprogrammet trådte i kraft fra og med 1. januar 2021. Utvalget for offisiell statistikk ble utvidet med tre medlemmer 1. juli, og består nå av 27 medlemmer. I løpet av året ble det avholdt fire møter i utvalget der faglige temaer av felles interesse ble drøftet, blant annet offisiell statistikk hos forvaltningsmyndigheter, statistisk konfidensialitet, brukerorientering og tilgjengeliggjøring av statistikk.

Overføring av FoU-statistikk fra NIFU til SSB

I 2021 ble det vedtatt at produksjonsansvaret for statistikken om forskning og utvikling i offentlig sektor skal overføres fra Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU) til SSB, og at overføringen skal skje som en virksomhetsoverdragelse. Formålet er å samle ansvaret for all offisiell FoU-statistikk hos SSB. I løpet av året har oppgavene som skal overføres, og finansieringen av disse, blitt avklart mellom Kunnskapsdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet samt Finansdepartementet. Planleggingen av selve overføringen har skjedd i tett samarbeid mellom SSB, NIFU og Norges Forskningsråd, og i dialog med tillitsvalgte og ansatte i NIFU. Overføringen har virkningsdato 1. januar 2022.

Tilgjengeliggjøring av data innenfor statistikkssystemet

Et samordningstiltak i ny statistikklov er at SSB skal gi andre myndigheter med ansvar for offisiell statistikk tilgang til nødvendige data som kan brukes på tvers av flere statistikkområder. Et av

hensynene bak dette er at SSBs kvalitetssikring av statistiske data bør komme andre ansvarlige produsenter til gode og bidra til kvalitet i offisiell statistikk.

I 2021 søkte NAV SSB om tilgang til utvalgte sosioøkonomiske bakgrunnsvariabler til bruk i statistikken over registrert ledighet. Rammene for tilgang ble avklart i løpet av året, og datasettet ble tilrettelagt og gjort tilgjengelig for NAV. Det kom ikke flere henvendelser om tilgang til data for bruk i offisiell statistikk i 2021. Framtidige behov for tilgang til data fra SSB til bruk i offisiell statistikk vil blant annet påvirkes av videre utvikling av statistikkprogrammet.

Kvalitet i offisiell statistikk

All offisiell statistikk skal møte kvalitetskravene i statistikkloven, og SSB har et særskilt ansvar for å bidra til at disse kravene oppfylles. Dette gjelder også for offisiell statistikk som utarbeides av andre myndigheter enn SSB. En viktig oppgave for SSB i 2021 har derfor vært å utarbeide et kvalitetssystem for offisiell statistikk. Kvalitetssystemet er utarbeidet etter oppdrag fra Finansdepartementet og i samråd med Utvalget for offisiell statistikk. Det skal gi grunnlag for en årlig offentlig kvalitetsrapport til Finansdepartementet. Den første rapporten vil leveres 15. juni 2022.

Et viktig element i kvalitetssystemet er kvalitetsevaluering av offisiell statistikk. SSB har utviklet et opplegg for dette med utgangspunktet i statistikkloven og Retningslinjer for europeisk statistikk. Opplegget består av spørreskjemaundersøkelser til alle produsenter av offisiell statistikk med påfølgende oppfølgingsintervjuer. Datainnsamlingen startet høsten 2021, og analysen av datagrunnlaget vil pågå inn i 2022.

Andre elementer som vil inngå i den første kvalitetsrapporten til Finansdepartementet, er rapporten etter den eksterne fagfelleevalueringen som ble gjennomført i 2021 (se omtale under), rapporter om kvalitet i administrative registre, status for tidligere gjennomførte kvalitetsgjennomganger og informasjon fra brukerundersøkelser.

Fagfelleevaluering

SSB og enkelte andre produsenter av offisiell statistikk er en del av det europeiske statistikkssystemet. I 2021 har SSB, Folkehelseinstituttet, Utlendingsdirektoratet, Fiskeridirektoratet og Norsk institutt for bioøkonomi vært gjenstand for en ekstern fagfelleevaluering (peer review) i regi av det europeiske statistikkbyrået Eurostat. Selve fagfelleevalueringen gjøres av et uavhengig ekspertteam. Formålet er å vurdere om det norske statistikkssystemet følger retningslinjene for europeisk statistikk. SSB har tilrettelagt for og koordinert forberedelsene fra norsk side.

Rapporten fra ekspertteamet vil være klar i første kvartal 2022. Etter at rapporten er publisert, skal SSB og de fire andre nasjonale statistikkmyndighetene definere forbedringstiltak som svarer til anbefalingene som blir gitt, og rapportere årlig til Eurostat om gjennomføring av tiltakene fram til utgangen av 2027.

Konfidensialitet

Statistisk konfidensialitet handler om å sikre at statistikk og data som gjøres tilgjengelig ikke avslører opplysninger om enkeltpersoner eller andre typer statistiske enheter. Kravene til statistisk konfidensialitet ved formidling av offisiell statistikk er forsterket i ny statistikklov, og på enkelte statistikkområder har det vært behov for tilpasninger for å tilfredsstille de nye kravene til konfidensialitet. Samtidig har det vært viktig å kartlegge mulighetsrommet som ny statistikklov gir for unntak fra krav til konfidensialitet når brukerbehov tilsier det.

I 2021 har SSB også påbegynt en kartlegging av hvordan konfidensialitet er implementert i statistikkproduksjonen. Kartleggingen har bestått av intervjuer med nøkkelpersoner og gjennomføring av en spørreundersøkelse rettet mot alle ansatte i statistikkseksjonene. Det er i

tillegg utført stikkprøver av publiserte tabeller og vurdert i hvilken grad disse tilfredsstillte kravene til konfidensialitet. Kartleggingen har avdekket flere forbedringsområder, og vil danne grunnlag for videre prioriteringer i arbeidet med konfidensialitet.

Tilgjengeliggjøring av offisiell statistikk

SSB skal bidra til at offisiell statistikk er lett tilgjengelig. På nye emnesider på ssb.no er det derfor etablert innganger til offisiell statistikk som produseres av de elleve andre statistikkprodusentene i det norske statistikksystemet. SSB har også igangsatt en pilot der UDI og Fiskeridirektoratet melder sin statistikk i SSBs statistikkalender. Testing startet høsten 2021 og fortsetter i 2022.

I 2021 er det også arbeidet med en løsning som skal gjøre det mulig for andre produsenter av offisiell statistikk å dele sine statistikkdata med SSBs statistikkbank. Det er etablert en pilot der NAV skal teste publisering av sine tall. SSB er også i dialog med andre produsenter om deltakelse i piloten. Målet er at brukerne får enkel tilgang til all offisiell statistikk på en felles plattform.

SSBs internasjonale virksomhet

SSBs deltakelse i internasjonalt statistikk samarbeid ble også i 2021 preget av koronapandemien, men har i hovedsak gått som planlagt. Flertallet av de internasjonale møtene har blitt gjennomført digitalt.

Gjennomføring av IARIW-konferansen

I august 2021 var SSB arrangør for den 36. generalkonferansen i International Association for Research in Income and Wealth (IARIW). Konferansen favnet bredt innenfor tematikk knyttet til nasjonalregnskap og inntekts- og ulikhetsstatistikk og -forskning. I åpnings sesjonen satte Norge fokus på økonomiske, sosiale og politiske konsekvenser av koronapandemien, samt de måleutfordringene pandemien har medført. Konferansen ble avholdt digitalt med 250 registrerte deltakere fra akademia og statistikkbyråer fra hele verden. SSB har mottatt svært positive tilbakemeldinger på både program og gjennomføring.

Det europeiske statistikk samarbeidet

EØS-avtalen forplikter Norge til å bygge ut og legge om statistikker på en rekke områder, og i løpet av 2021 har SSB jobbet med å forberede innlemmelse av flere nye EU-forordninger. Fem nye statistikkforordninger ble tatt inn i EØS-avtalen i 2021, mot én i 2020. Samtidig økte antallet statistikkforordninger som er til vurdering for å bli tatt inn i avtalen fra 38 ved utgangen av 2020, til 50 ved utgangen av 2021. 28 av disse forordningene er knyttet til rammeverksforordningene for henholdsvis sosialstatistikk og næringsstatistikk, som foreløpig ikke er innlemmet i EØS-avtalen. SSB har klarert alle statistikkforordningene innenfor fristene.

Fra og med 2021 er statistikk en del av det flerårige programmet for EUs indre marked. SSB har bidratt aktivt for å sikre deltakelse i statistikkdelen av programmet og for å sikre at rabatten på 25 prosent for deltakelse i statistikkprogrammet blir videreført.

I løpet av året endret Eurostat EFTA-landenes status fra deltaker til observatør i instruksjoner for komiteer og andre grupper innenfor det europeiske statistikksystemet. EFTA-landene som er en del av EØS mener statusen fortsatt bør beskrives som deltaker uten stemmerett. Som følge av dette har det pågått drøftinger mellom EFTA-landene og Eurostat, og Eurostat har gitt tilsagn om at henvisning til observatør skal tas ut av instruksene. SSB avventer endelig utforming av ordlyd i reviderte instruksjoner.

Internasjonalt utviklingssamarbeid

Formålet med det internasjonale utviklingssamarbeidet er å bidra til utvikling av gode nasjonale statistikksystem i SSBs samarbeidsland og økt produksjon av statistikk med høy kvalitet. Ved

utgangen av 2021 hadde SSB etablerte samarbeid med nasjonale statistikkbyrå i følgende 11 land: Ukraina, Kirgisistan, Sudan, Kenya, Uganda, Ghana, Mosambik, Nepal, Etiopia, Tanzania og Indonesia (i planleggingsfase). I tillegg samarbeider SSB tett med internasjonale organisasjoner og bidrar inn i arbeidsgrupper som utformer internasjonale retningslinjer, blant annet om statistikk om matsikkerhet.

På grunn av koronapandemien er alle prosjekter siden mars 2020 nedskalert, og også i 2021 har samarbeidet i all hovedsak foregått på digitale plattformer. Til tross for dette har SSB gjennomført mange aktiviteter, og ikke minst lagt til rette for bedre digitalt samarbeid for framtidige prosjekter. Sammen med Pan-African Institute for Statistics (STATAFRIC) og det svenske statistikkbyrået (SCB), har SSB organisert fire webinar-serier om nasjonalregnskap og foretaksregister for medlemmer av Den afrikanske union, med over 120 deltakere på det meste. I desember 2021 ble den første versjonen av det generiske statistiske foretaksregisteret, STATBUS, godkjent som et digitalt offentlig gode (digital public good) av Digital Public Goods Alliance¹⁵.

Arbeid med FNs bærekraftsmål

I 2021 videreførte SSB arbeidet med en faktaside for indikatorer til FNs bærekraftsmål. I tillegg bidro SSB med et statistikkvedlegg til Norges frivillige rapportering til FN (Voluntary National Review). Vedlegget inneholdt 118 av de 231 globale bærekraftsindikatorerne, hvorav 63 var basert på offisiell statistikk. SSB har også startet opp arbeidet med de foreslåtte nasjonale målepunktene fra Meld. St. 40 (2020-2021) «Mål med mening – Norges handlingsplan for å nå bærekraftsmålene innen 2030». Se for øvrig kapittel 4.6 om SSBs bidrag til å oppfylle FNs bærekraftsmål.

3.4. SSB skal samle inn, bruke og dele data til beste for samfunnet

For å nå dette målet må SSB sørge for at data innhentes, brukes og deles effektivt. SSB må også bidra til kvalitet og kontinuitet i grunnlagsdata og utnytte veksten i nye datakilder. Videre må SSB opprettholde god informasjonssikkerhet, slik at befolkningen har tillit til at vi behandler data og informasjon konfidensielt og sikkert.

Effektiv innhenting av data

Nye datakilder

Ved å ta i bruk nye datakilder kan SSB utvikle ny statistikk, forbedre eksisterende statistikk og effektivisere statistikkproduksjonen. Det kan også bidra til å redusere oppgavebyrden for næringsliv og personer. En viktig prioritering for SSB i 2021 har derfor vært å vurdere, teste og ta i bruk nye datakilder.

Det har blitt arbeidet med flere nye datakilder i løpet av året, herunder:

- kvitteringsdata fra dagligvarekjeder
- data om betalingstransaksjoner
- ytterligere bruk av strekkodedata fra detaljhandel
- webapplikasjonsløsninger for forbruk- og tidsbruksundersøkelsene som erstatning for papirdagbøker
- data om næringsinnhold i matvarer
- individdata fra sentrale helseregistre
- nytt nasjonalt barnevernsregister på oppdrag for Barne-, ungdoms og familiedirektoratet
- data om delingsplattformers formidling av overnatting
- data fra modernisert folkeregister
- nettskraping for prisstatistikk

¹⁵Informasjon om Digital Public Goods Alliance finnes på: <https://digitalpublicgoods.net/>

- data om plastemballasjeavfall
- data fra tinglysingen i Grunnboken for statistikk om nye eneboliger

Noen av datakildene er allerede tatt i bruk i eksperimentell statistikk, og flere datakilder er planlagt tatt i bruk i offisiell statistikk i 2022.

I løpet av 2021 har SSB også tatt i bruk nye administrative datakilder i offisiell statistikk, som Elhub, og utvidet bruk av andre administrative datakilder, herunder A-ordningen og modernisert skattemelding. Det er også påbegynt et arbeid for å vurdere anvendelse av mobilposisjonsdata i statistikk.

Under beskrives arbeidet med noen sentrale nye datakilder nærmere.

Kvitteringsdata fra dagligvarekjeder – etablering av nye mottaksløsninger

Kvitteringsdata som kilde gir SSB nye muligheter til å forbedre kvalitet i statistikk, utvikle ny statistikk og effektivisere og samordne datainnsamling. SSB har derfor et mål om å ta i bruk kvitteringsdata som kilde til offisiell statistikk, i første omgang til statistikkene over forbruk og kosthold. Kvitteringsdata er også en aktuell kilde i produksjon av annen offisiell statistikk, blant annet prisstatistikk, statistikk om varehandel og næringslivstjenester og statistikk om virksomheter, foretak og regnskap.

I dag hentes data om kjøp og omsetning fra dagligvarehandelen inn via ulike innsamlingsmetoder og avtaler, gjennom ulike tekniske løsninger og med ulik detaljgrad, omfang og hyppighet. I løpet av 2021 ble dagligvarekjedene pålagt å rapportere testdata til SSB. Det ble etablert strømmeløsning for leveranse og mottak av kvitteringsdata, som innebærer at SSB automatisk kan motta store datamengder i tilnærmet sanntid. Mottaksløsningen som er testet legger til rette for hyppigere publisering av statistikk og redusert ressursbruk for både dagligvarekjedene og SSB. SSB planlegger å ta den i bruk for løpende statistikkproduksjon i 2022.

For på sikt å imøtekomme statistikkbehovene til forbruksstatistikken og kostholdstatistikken, vil det være behov for å knytte kvitteringene til personidentifiserende opplysninger. Dette innebærer at kvitteringsdata blir å anse som personopplysninger. I henhold til statistikklovens §10 er det gjennomført en grundig kost-nyttevurdering. Denne skal ligge til grunn for opplysningsplikt, som etter planen vil pålegges oppgavegiverne i 2022.

SSB vil framover ta en stegvis tilnærming til bruken av transaksjonsdata som kilde i personstatistikken. Det innebærer at SSB i 2022 vil vedta opplysningsplikt kun for en tidsbegrenset periode frem til 31. desember 2023 for denne omfattende utleveringen. Dette vil gi rom for videre utredning og utvikling. Det vil gjøres en ny vurdering av behovet for omfang og detaljgrad for leveransen når denne perioden er over.

Elektroniske data om betalingstransaksjoner

I 2021 gjorde SSB vedtak om opplysningsplikt for Vipps AS for å kunne bruke elektroniske transaksjonsdata, aggregert til foretaksnivå med daglig frekvens, til statistikkformål. Datamaterialet har store bruksområder innenfor næringsstatistikken, og kan bidra til å lavere oppgavebyrde for næringslivet ved å erstatte skjembasert datafangst.

Opplysningsplikt

SSB kan, etter statistikkloven § 10, pålegge enhver å gi opplysninger som er nødvendige for utvikling, utarbeiding eller formidling av offisiell statistikk.

Før Statistisk sentralbyrå beslutter å pålegge opplysningsplikt, skal det gjøres en vurdering av nytten ved å få inn opplysningene, veid opp mot omkostningene for den opplysningspliktige og hvor inngripende behandlingen anses å være for den opplysningene gjelder.

SSB publiserer alle kost-nyttevurderinger på [ssb.no](https://www.ssb.no).

I første omgang vil SSB utnytte de elektroniske transaksjonsdataene som datakilde til omsetningsstatistikk for næringer der slike transaksjoner er dominerende. På litt lengre sikt har transaksjonsdataene flere anvendelsesområder. Blant annet er det ventet at dataene kan anvendes innenfor nasjonalregnskapet, den offisielle næringsstatistikken og statistikk over bank og finansmarked. Elektroniske transaksjonsdata kan også åpne for etablering av ny offisiell statistikk innenfor SSBs ansvarsområder.

Strekкодedata for detaljhandel

SSB har over mange år utvidet bruken av aggregerte transaksjonsdata (strekкодedata) i konsumprisindeksen (KPI). Dette bidrar både til økt kvalitet i statistikk, mer effektiv datainnsamling og lavere oppgavebyrde for næringslivet. I 2021 ble det blant annet tatt i bruk transaksjonsdata innenfor elektronikkbransjen, og data for testing er på plass innenfor møbel- og tekstilbransjen. I tillegg er det etablert API¹⁶ for innhenting av data over prisutviklingen for flyreiser, og nettskraping av viktige karakteristika for elektronikkvarer til beregning av KPI.

Nye innsamlingsløsninger for tidsbruks- og forbruksundersøkelsene

I tillegg til transaksjonsdata, vil det framover også benyttes flere andre digitale innsamlingsløsninger. I 2021 har SSB utviklet nye digitale innsamlingsløsninger for tidsbruks- og forbruksundersøkelsene. Disse består av webapplikasjoner for dagbok og skjema, og erstatter papirdagbøkene som tidligere er blitt brukt. Dette vil gjøre det langt enklere for respondentene å oppgi opplysninger til SSB.

I tillegg er det utviklet nye administrasjonsløsninger for datafangsten til de to undersøkelsene. Løsningene vil videreutvikles i 2022, med mål om på sikt å erstatte dagens administrasjonsløsning for personundersøkelser.

Informasjonssikkerhet og personvern i arbeidet med nye datakilder

Som beskrevet over, kan nye datakilder gi ny og bedre statistikk og mer effektive produksjonsprosesser. Men arbeidet med nye datakilder stiller også store krav til informasjonssikkerhet og tiltakene for å beskytte befolkningens personvern.

Alle data SSB mottar som medfører en personvernulempe skal kunne forsvares ut fra formålet med dataene, samt sikringstiltak som beskytter personopplysningene. Informasjonssikkerhetsarbeidet i SSB skal verne både dataeiers og den registrertes interesser, og omfatter blant annet systemer, rutiner og retningslinjer for behandling av opplysninger, herunder:

- pseudonymisering av data ved mottak
- kryptering
- verdivurdering
- streng tilgangsstyring etter tjenstlig behov
- taushetsplikt for enhver som har eller har hatt stilling i eller oppdrag for SSB

SSBs eksisterende systemer, rutiner og retningslinjer er omfattende og strenge, og de gjelder også ved bruk av nye datakilder. I tillegg vil det likevel være viktig framover å videreutvikle og teste nye metoder som kan forsterke beskyttelsen av personidentifiserende informasjon under datainnsamling, -bearbeiding og -lagring, utover de eksisterende tiltakene for informasjonssikkerhet og personvern som allerede er innført. Se også omtale av SSBs arbeid med sikkerhet og beredskap i kapittel 4.4.

¹⁶ API er et programmeringsgrensesnitt som brukes for å utveksle data mellom to forskjellige applikasjoner.

Styringsparameter: Oppgavebyrde

SSB arbeider kontinuerlig for å redusere oppgavebyrden for oppgavegivere. Dette skjer gjennom å ta i bruk nye datakilder, automatisere datainnsamling og å øke bruken av administrative data eller andre typer sekundærkilder til statistikkproduksjonen. Forenkling og videreutvikling av SSBs skjemabaserte løsninger bidrar også til å redusere oppgavebyrden.

Arbeidet har over tid gitt lavere oppgavebyrde. I 2021 var oppgavebyrden for næringslivet på 65 årsverk, en reduksjon på fire årsverk sammenlignet med 2020. SSB er dermed innenfor resultatkravet fra Finansdepartementet. Nedgangen fra 2020 skyldes i hovedsak at skjemaer er blitt forenklet og forbedret slik at rapporteringen for næringslivet er blitt mindre tidkrevende, samt lavere utvalgsstørrelser sammenlignet med forrige år.

Oppgavebyrden for personer har gått ned fra 17 årsverk i 2020 til 15 årsverk i 2021. Dette skyldes hovedsakelig variasjon i statistikkporteføljen.

Tabell 3.5 Oppgavebyrde

Antall årsverk	2019	2020	2021	Resultatkrav
Oppgavebyrde næringsliv	73	69	65	≤ 73 årsverk
Oppgavebyrde personer	16	17	15	

Effektiv deling av data

Data til bruk i forskning og analyse skal være enkelt tilgjengelig, og forholdene knyttet til deling av data skal være forutsigbare. Gjennom hele 2021 har SSB jobbet med å forbedre tjenestene for tilgjengeliggjøring av mikrodata. Arbeidet med å videreutvikle microdata.no har fortsatt. I 2021 har SSB blant annet prioritert å forbedre metadata, få flere og raskt oppdaterte variabler i løsningen og videreutvikle funksjonalitet. Det er også gjennomført tiltak for å forbedre saksbehandlingsrutinene for den tradisjonelle tilgjengeliggjøringen av data.

Videreutvikling av microdata.no

Ved utgangen av 2021 var 348 variabler tilgjengelig i microdata.no. Alle variabler er oppdatert til nyeste tilgjengelige årgang. SSB har jobbet systematisk med å redusere tiden fra statistikkpublisering til tilgjengeliggjøring av variabler. I 2021 varierte tiden fra 7 til 118 dager, med et gjennomsnitt på 54 dager fra statistikkpublisering til tilgjengeliggjøring i microdata.no.

SSB har også, i samarbeid med NSD, arbeidet med å videreutvikle funksjonaliteten i microdata.no. Blant annet er det utviklet en funksjon der analyser utført i løsningen kan eksporteres til sikre analyserom. En slik eksport forutsetter behandlingsgrunnlag, og løsningen kobler det ønskede datasettet til søknader om tilgang til data etter statistikkloven. Dette vil bidra til å forenkle og effektivisere søknadsbehandlingen, og kanalisere flere brukere til microdata.no.

For å øke kjennskapen til og bruken av microdata.no har SSB gjennomført 13 kurs for forskere, studenter, offentlige virksomheter og konsulenter i løpet av året. Totalt har det vært 307 deltakere fra 63 institusjoner. Kursene har hatt en merkbar effekt på bruken av løsningen, og SSB planlegger flere kurs i 2022.

Styringsparameter: Andel brukere av microdata.no

Det er et mål at antallet brukere av microdata.no skal øke, og gjennom 2021 har bruken vært økende. Totalt har 652 unike brukere vært pålogget i 2021, og av dem er 295 nye brukere. Til sammenligning har SSB i 2021 jobbet med 246 tradisjonelle oppdrag. Av disse er 174 oppdrag ferdigstilt i løpet av året. Innenfor hvert enkeltoppdrag er det et ulikt antall prosjektmedarbeidere som har vedtak om tilgang til de tilgjengeliggjorte datasettene.

SSB er fornøyd med utviklingen og vil fortsette arbeidet med å videreutvikle og øke bruken av microdata.no i 2022.

Tabell 3.6 Antall brukere av microdata.no og antall tradisjonelle oppdrag om tilgjengeliggjøring av data

	2021
Tilgjengeliggjøring av data via microdata.no	
Antall unike brukere	652
Antall nye brukere	295
Tradisjonell (manuell) tilgjengeliggjøring av data	
Oppdrag under arbeid	246
Oppdrag levert	174

Styringsparameter: Saksbehandlingstid for deling av data

Det er et mål at gjennomsnittlig saksbehandlingstid for tradisjonell tilgjengeliggjøring av data til forskning skal reduseres. Styringsparameteren saksbehandlingstid for deling av data måler saksbehandlingstid fra første mottak av søknad til at datasett er tilgjengelig for bruker.

SSB har gjennom året jobbet systematisk for å redusere saksbehandlingstiden for tilgjengeliggjøring av data. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for mikrodataoppdrag var i 2021 på 128 arbeidsdager. Saksbehandlingstiden varierte fra 5 dager for oppdraget som tok kortest tid, til 482 dager for oppdraget som tok lengst tid å behandle. Medianen var 107 arbeidsdager. For tabelloppdrag var gjennomsnittlig saksbehandlingstid på 36 arbeidsdager. Saksbehandlingstiden varierte fra 25 til 98 dager. Arbeidet med å effektivisere saksbehandlingstiden vil fortsette i 2022.

Tabell 3.7 Saksbehandlingstid for deling av data

Saksbehandlingstid – antall arbeidsdager	2021
Mikrodata	
Gjennomsnitt	128
Median	107
Raskest	5
Lengst	482
Tabelloppdrag	
Gjennomsnitt	36
Median	31
Raskest	25
Lengst	98

Kvalitet og kontinuitet i grunnlagsdata

For å sikre kvalitet og kontinuitet i grunnlagsdata har SSB siden 2012 hatt løpende avtaler om samarbeid og kvalitet med eiere av administrative data. Samarbeidet om kvalitet innebærer blant annet produksjon av årlige kvalitetsrapporter fra de administrative datakildene som SSB mottar. Kvalitetsrapportene følger faste maler. Disse har blitt revidert i løpet av 2021. Målet har vært bedre og mer brukervennlige rapporter som kan brukes aktivt i kvalitetsarbeid. Kvalitetsrapportene vil utgjøre deler av grunnlaget for rapporten om kvalitet i offisiell statistikk til Finansdepartementet.

MOD-Sirius

Formålet med MOD-Sirius-prosjektet har vært å bygge en felles, skybasert dataplattform for statistikkproduksjon, Dapla. Gjennom denne dataplattformen skal det etableres en felles måte å dokumentere, bearbeide og publisere statistikk på (se faktaboks).

I første halvdel av 2021 ble prosjektet reorganisert og delt i to. Sirius-delen er opprettholdt som et eget prosjekt, mens arbeidet med Dapla organiseres som en linjeaktivitet. Mål og leveranseplaner er videreført.

Arbeidet med innføring av Dapla har fortsatt gjennom hele 2021. Flere statistikker har testet ut en første versjon av plattformen, og skattestatistikk for personer og inntektsstatistikk for personlig næringsdrivende har etablert deler av produksjonsløpet sitt her. I løpet av året ble de første dataene som gjelder næringsdrivende mottatt på Dapla. Mottak av data for upersonlige skattytere vil skje i 2022.

I 2021 har SSB også prioritert å styrke den interne utviklerkompetansen. Dette har bidratt til redusert bruk av eksterne konsulenter, og vil bidra til økt kapasitet til videreutvikling av Dapla framover.

Dapla

Dapla er SSBs nye plattform for statistikkproduksjon i sky. Plattformen skal gjøre det enklere å finne, bearbeide, koble, forvalte og dele data.

Dapla tilbyr et sikkert skalerbart data-lager og legger til rette for mottak av alle typer data – fra spørreskjemadata til stordata. Plattformen benytter seg av åpne programmeringsspråk (Python og R), og gir tilgang til gjenbrukbare programvarebiblioteker og kode. Videre gir Dapla tilgang til maskinlæring og avansert teknologi for håndtering av stordata, og mulighet for både interaktiv utforskning og automatisert produksjon.

Funksjonaliteten bidrar til økt fleksibilitet, gir bedre informasjons-sikkerhet og mer effektiv utnyttelse av IT-infrastruktur.

Plattformen vil også gjøre det enklere for SSB å ta bruk av ny og relevant teknologi etter hvert som den blir tilgjengelig.

3.5. Omfang og innretning på eksterne oppdrag

SSB skal, i henhold til tildelingsbrevet, rapportere kort om omfang og innretning på eksterne oppdrag i 2021.

Samlet utgjør inntekter fra eksterne oppdrag 241 millioner kroner i 2021. Det er statlig og kommunal forvaltning som er den største oppdragsgiveren, med 74 prosent av inntektene. 37 prosent av de samlede inntektene går til forskning og analyse, som med det utgjør den største inntektskategorien.

Inntektskategoriene er nærmere forklart etter tabellen.

Tabell 3.8 Inntekter fra eksterne oppdrag i 2021 fordelt på inntektskilde, tall i 1000 kroner

	Statlig og kommunal forvaltning	Høyskoler, universitet og forskningsinstitutt	EU og utenlandske kunder	Øvrige kunder	Periodisering ¹⁷	Totalsum
Forskning og analyse	56 544	8 659	2 651	3 975	17 166	88 994
Statistikk	42 385	15	2 884	3 844	-1 520	47 607
Internasjonalt utviklingssamarbeid	16 179	0	454	-105	4 819	21 348
Deling av data	10 286	5 036	116	2 938	70	18 446
Annen inntekt	53 098	1 380	5 681	3 547	868	64 574
Totalsum	178 492	15 090	11 786	14 199	21 402	240 970

¹⁷ Periodisering inneholder inntekter som bruk av mottatte forskuddsinnbetalinger eller utført arbeid hvor fakturering er avtalt kommende år, jf. note 1 og 9. Forskuddsinnbetalinger ble koblet til kunde ved fakturering foregående år. Inntekt fra arbeid som ikke er utført vil bli koblet til kunde ved fakturering kommende år.

- *Forskning og analyse* omfatter blant annet inntekter fra utvikling og vedlikehold av økonomiske modeller for Finansdepartementet. Fra 2022 vil disse avtalene bli finansiert gjennom SSBs grunnbevilgning på kapittel 1620 post 01. 61,7 millioner kroner av inntektene er inntekter til forskningsavdelingen, de resterende 17,9 millioner kronene er inntekter til øvrige avdelinger i SSB. En stor del av inntektene fra høyskoler, universitet og forskningsinstitutt kommer fra eksternt finansierte prosjekter der en høyskole, et universitet eller forskningsinstitutt er hovedkontraktspart, og dermed videreformidler SSBs andel av finansieringen.
- *Statistikk* omfatter inntekter knyttet til statistikker tilgjengelig i statistikkbanken på ssb.no.
- *Deling av data* omfatter inntekter fra mikrodataoppdrag og tabelloppdrag. Dette er oppdrag hvor SSB utleverer statistiske datasett, blant annet til forskning, eller statistikk som er spesialbestilt etter kundens kravspesifikasjon. Abonnement er tidsbegrensede tabelloppdrag, og inngår også i denne kategorien. I tillegg er prosjektet microdata.no, som delfinansieres av Norges forskningsråd, inkludert i kategorien.
- *Internasjonalt utviklingsamarbeid* omfatter inntekter fra internasjonale utviklingsprosjekter.
- *Annen inntekt* omfatter inntekter fra tverrgående oppdrag som ikke faller inn under de andre kategoriene.

4. Styring og kontroll i virksomheten

4.1. Systematisk arbeid for forbedring og effektivisering

Samordning og fornying av utviklingsarbeidet i SSB

SSB vurderer kontinuerlig hvordan virksomheten kan utvikles og effektiviseres. Et viktig tiltak i 2021 har vært å samordne og fornye utviklingsarbeidet. Som ledd i dette arbeidet er det etablert en ny modell for oppfølging av utviklingstiltak. Målet er mer helhetlig styring av utviklingsaktiviteter og mer effektiv bruk av ressurser.

Med den nye modellen opprettes et tverrgående utvalg, ledet av IT-direktøren, som skal følge opp alle de utviklingsorienterte prosessene i SSB. I tillegg til å støtte opp under eksisterende utviklingstiltak og følge opp status for disse, skal utvalget selv kunne ta initiativ til og forberede, større strategiske utviklingssaker. Ny utviklingsmodell iverksettes fra 1. januar 2022.

SSB har også etablert tre piloter på tverrfaglige autonome produktteam. Målet er økt innsikt og forståelse om produktteam som arbeidsform i drift- og utviklingsarbeidet. Det skal gjøres en evaluering av effektene av pilotteamene etter ett år. SSB vil bruke denne som et grunnlag for å videreutvikle effektive arbeidsformer i statistikkproduksjonen.

Brukerinvolvering

SSBs produkter og tjenester skal være tilpasset ulike målgrupper. SSB involverer derfor brukere i utvikling og videreutvikling av nye og eksisterende produkter og tjenester, og har jevnlig kontakt med brukere i formaliserte utvalg, brukergrupper og brukerfora. Vi har egne samarbeidsavtaler med alle eierne av de store registrene, og det arrangeres årlige møter på direktørnivå. Det er også etablert egne arbeidsgrupper med registereierne.

I 2021 opprettet SSB nye brukerutvalg, herunder et strategisk forum for deling av data. Forumet skal bidra til at SSB bedre når brukerne av datadelingstjenestene og gi innspill til videre utvikling av tjenestene. Videre er det etablert et nytt rådgivende utvalg for bygg- og boligstatistikk. Første møte i utvalget vil finne sted tidlig i 2022. I 2021 har SSB også vurdert hvordan kvaliteten i leveranser på forsknings- og analyseområdet kan måles mer systematisk gjennom brukerundersøkelser. Dette vil følges opp gjennom pilotundersøkelser i løpet av 2022.

Gjennomføring av kvalitetsgjennomganger

Systematisk kvalitetsgjennomgang av statistikker, basert på retningslinjene for europeisk statistikk, er en viktig del av arbeidet med forbedring og effektivisering av statistikkproduksjonen. Resultatene fra kvalitetsgjennomgangene deles internt i SSB, og brukes til læring og forbedring på tvers av statistikkområder. Siden 2015 er det iverksatt i alt 381 tiltak som følge av kvalitetsgjennomgangene, av disse er 282 (74 prosent) fullført. I 2021 ble det gjennomført én ny kvalitetsgjennomgang. SSB tar sikte på å gjennomføre flere kvalitetsgjennomganger av enkeltstatistikker og statistikkområder framover, også blant andre produsenter av offisiell statistikk, og er i gang med å utvikle prinsipper og rutiner for utvelgelse av statistikker.

Vurdering av produktivitetsutvikling

Produktivitetsutviklingen i SSB må vurderes ut ifra en rekke indikatorer, herunder ressursinnsats samt omfang av og kvalitet i produktene og tjenestene som produseres. Den må også ses i lys av at etaten de siste årene har fått flere nye oppgaver, samtidig som blant annet avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen har gitt strammere budsjetter. I en virksomhet som SSB er det imidlertid noen utfordringer forbundet med å måle produktivitet. SSB har oppgaver der resultatene ikke

enkelt lar seg måle og oppstille i beregninger av produktivitet, dette gjelder for eksempel koordinering av offisiell statistikk og kontakt med brukere av statistikk, analyse og forskning. Når det gjelder statistikkproduksjonen varierer dessuten statistikkporteføljen fra år til år. Videre henger ulike statistikkproduksjonsløp sammen, noe som innebærer at SSBs statistikkprodukter ikke alltid kan henføres til én enkelt produksjonsprosess.

Vurderingen for 2021 er gjort med utgangspunkt i sentrale nøkkeltall, jf. tabell 2.1 og 2.2, og data fra timeverksregistrering. I 2021 ble det registrert om lag 1,3 millioner timeverk i SSB. Nærmere 2/3 av de registrerte timeverkene ble brukt på kjerneoppgaver som statistikkproduksjon, forskning og analyse, deling av data og tabelloppdrag. Dette er på nivå med 2019 og 2020. Statistikkproduksjonen gjennomgår modernisering der det tilrettelegges for bruk av ny teknologi. Dette har i 2021 medført at mer tid er blitt brukt på kompetansebygging.

Nøkkeltallene i tabell 2.1 og 2.2, samt data fra timeverksregistrering, indikerer at SSB har hatt en akseptabel produktivitetsutvikling over tid, samtidig som Finansdepartementets resultatkrav jevnt over blir innfridd.

4.2. Status for oppfølging av virksomhetsstrategien

SSBs strategi¹⁸ er operasjonalisert gjennom en treårig rullerende langtidsplan og i årlige mål- og disponeringsbrev fra administrerende direktør til avdelingsdirektørene.

Langtidsplanen konkretiserer tiltak SSB skal gjennomføre i løpet av kommende treårsperiode for å nå målene i strategien, og det er etablert indikatorer som skal belyse graden av måloppnåelse. I langtidsplanen er det pekt ut tre delmål hvor SSB skal rette en særskilt innsats for å utvikle virksomheten de neste årene:

- Vi skal sørge for at våre produkter og tjenester er tilpasset ulike målgrupper
- Vi skal bidra til kvalitet og kontinuitet i grunnlagsdata og utnytte veksten i nye datakilder
- Vi skal sørge for effektiv innhenting, bruk og deling av data

I de årlige mål- og disponeringsbrevene fra administrerende direktør til avdelingsdirektørene går det fram hva den enkelte avdeling skal gjennomføre det enkelte budsjettår for å bidra til den samlede måloppnåelsen.

Resultater og måloppnåelse vurderes, rapporteres og følges opp internt i hvert tertial. Det vises for øvrig til omtale av resultater, indikatorer og måloppnåelse i kapittel 3.

4.3. Internkontroll og risikostyring

Det er ikke avdekket vesentlige svakheter i den etablerte internkontrollen i 2021.

I 2020 vurderte SSB om det skulle etableres en internrevisjon, og i den forbindelse ble internkontrollen gjennomgått og vurdert. Det ble konkludert med at SSB skulle fortsette arbeidet med å videreutvikle internkontrollen og risikostyringen i tråd med anerkjente internasjonale standarder. I 2021 ble policy, prosedyrer og maler for risikostyring forbedret som grunnlag for etablering av en mer systematisk risikostyring på operativt nivå.

Retningslinjer for europeisk statistikk og kvalitetsgjennomgangene utgjør en viktig del av det etablerte internkontrollsystemet i SSB. På grunn av Eurostats fagfelleevaluering av SSB, utarbeidingen av system for kvalitet i offisiell statistikk, og påfølgende gjennomføringen av

¹⁸ jf. avsnitt 2.2

kvalitetsevalueringer, besluttet SSB å utsette en egnevaluering av internkontrollen til 2022. Resultatene fra de ovennevnte undersøkelsene vil, sammen med risikovurderinger, bli benyttet i evalueringen og videreutviklingen av internkontrollen.

Internkontroll på informasjonssikkerhetsområdet

SSB har i 2021 arbeidet med å videreutvikle styringssystemet for informasjonssikkerhet (ISMS) i henhold til ISO-27001. Implementeringen av den første versjonen av styringssystemet er planlagt til første kvartal 2022, og vil bidra til en mer helhetlig, dokumentert og risikobasert internkontroll på informasjonssikkerhetsområdet.

I begynnelsen av 2021 ble det gjennomført en GAP-analyse av SSBs informasjonssikkerhetsarbeid med utgangspunkt i ISO-standard. Analysen avdekket mangel på dokumentasjon og strategiske føringer på noen områder, men viste samtidig at kompetansen i SSB er god og at det gjennomgående er stor oppmerksomhet på informasjonssikkerhet i hele organisasjonen. Implementeringen av ISMS vil ivareta manglene som er påvist.

Videre har SSB i løpet av 2021 etablert tekniske løsninger og rutiner for å tilfredsstille kravene om pseudonymisering av personidentifiserende variabler i tråd med personvernregelverket (GDPR). All behandling av personopplysninger som brukes i statistikkproduksjonen vil være i tråd med nytt regelverk innen utgangen av 2022.

4.4. Sikkerhet og beredskap

Den generelle sikkerheten i SSB vurderes som tilfredsstillende, og det er ikke avdekket alvorlige avvik eller hendelser i 2021.

På grunn av de komplekse systemene og store datamengdene som SSB besitter, vurderes den iboende risikoen på informasjonssikkerhetsområdet som høy. Det er gjennomført kompenserende tiltak, både av organisatorisk, teknisk og menneskelig art, og dette gjør at restrisikoen vurderes som moderat til lav. Grunnet risikovurderinger på nasjonalt nivå, gjennomført av Nasjonal sikkerhetsmyndighet og Politiets sikkerhetstjeneste, er risikonivået vurdert som økende gjennom året.

SSBs tekniske sikkerhetsløsninger er i tråd med anbefalinger gitt av nasjonale myndigheter og anses å gi en tilfredsstillende digital beskyttelse av SSBs informasjonsverdier, både på bakken og i sky. I 2021 ble sikkerhetsnivået til Dapla testet i en trusselsimuleringsøvelse, med bistand fra en ekstern samarbeidspartner. Det eksterne teamet klarte ikke å oppnå tilgang til dataene på plattformen, men avdekket noen forbedringsområder. SSB har iverksatt tiltak for å utbedre disse.

I 2021 har SSB iverksatt en ny ROS-vurdering av sikkerhet knyttet til skytjenester, herunder sikkerhet knyttet til lagring og behandling av persondata på Dapla. Det er også igangsatt en konsekvensvurdering av personvern (DPIA) som omfatter hele statistikkproduksjonsløpet. Denne ferdigstilles våren 2022. I tillegg har SSB regelmessig gjort mindre risikovurderinger på system- og komponentnivå gjennom året.

SSB har gjennomført to beredskapsøvelser i 2021. Flere områdeplaner for beredskap er oppdatert, og arbeidet med å oppdatere områdeplaner fortsetter i 2022. Brannøvelser på begge lokasjoner gjennomføres regelmessig.

Evne til å oppdage og respondere på nye trusler og endringer i risikobildet er viktig for at SSB skal opprettholde ønsket sikkerhetsnivå framover. Dette vil kreve investeringer i systemer og videreutvikling av kompetansen på området.

4.5. Personalmessige forhold¹⁹

Antall ansatte og antall årsverk

Fra 2020 til 2021 har totalt antall ansatte i SSB økt med én, mens antall avtalte årsverk har økt med tre. Antall ansatte i Oslo er redusert med ti, mens antall ansatte i Kongsvinger har økt med elleve.

Tabell 4.1 Antall ansatte og avtalte årsverk (ekskl. intervjuere)

	Antall ansatte		Avtalte årsverk ²⁰	
	2020	2021	2020	2021
Kongsvinger	293	304	284	295
Oslo	539	529	521	513
Totalt	832	833	805	808

Tabell 4.2 Utførte årsverk²¹ per 31.12.21

	2020	2021
Utførte årsverk, ekskl. intervjuere	758	762
Utførte årsverk, intervjuere	40	40
Utførte årsverk, totalt	798	802

Kjønns- og alderssammensetning

SSB har en relativt jevn kjønnsbalanse, med en noe lavere andel kvinner enn menn i 2021. Det har ikke vært vurdert å være behov for egne tiltak knyttet til kjønnsbalansen.

Tabell 4.3 Kjønnsammensetning per 31.12.21

	Kongsvinger	Oslo	Totalt
Kvinner	151	247	398
Menn	153	282	435
Totalt	304	529	833

Sykefravær

Sykefraværet i 2021 var på 3,1 prosent. Dette er på samme lave nivå som i 2020. Det lave sykefraværet kan ha sammenheng med smitteverntiltakene under koronapandemien. Hjemmekontor har vært hovedregelen store deler av året, noe som har innebåret mindre fysisk kontakt, og dermed mindre smitterisiko blant de ansatte. De ansatte melder også om lavere terskel for å arbeide helt eller delvis under sykdom når jobben kan gjøres hjemmefra. Det ble ikke satt noe måltall for sykefraværet for 2021.

SSB jobber systematisk for å opprettholde et godt arbeidsmiljø og gjennom det forebygge sykefravær. I 2021 ble det gjennomført tre pulsmålinger av arbeidsmiljøet. Disse viser jevnt over at flesteparten av de ansatte opplever en høy grad av arbeidsglede og trivsel. Ledelsen har fulgt med på resultatene gjennom året og besluttet oppfølgingstiltak i samråd med verneombudene. I samarbeid med bedriftshelsetjenesten har SSB også tilbudt alle ledere HMS-modulkurs innenfor arbeidsmiljørelaterte problemstillinger.

Flere av de sykefraværsforebyggende tiltakene som ble innført i 2020, i forbindelse med utbruddet av koronapandemien, er også videreført i 2021, blant annet mulighet for ergonomisk tilpasning på hjemmekontor og tilbud om å bruke 30 minutter i løpet av arbeidsdagen til fysisk aktivitet.

¹⁹ Kilde til personal og sykefraværstall er SAP.

²⁰ Avtalte årsverk er avtalt stillingsprosent per 31.12.21.

²¹ Utførte årsverk er avtalte årsverk minus fravær og permisjon.

Tabell 4.4 Sykefravær, fordelt på kjønn og totalt

	2020	2021
Menn	2,4 %	2,5 %
Kvinner	4,0 %	3,9 %
Totalt	3,1 %	3,1 %

Tabell 4.5 Sykefravær fordelt på lengde og kjønn

	Egenmeldt	Legemeldt <16	Legemeldt >16	Total SSB
Menn	0,9 %	0,4 %	1,2 %	2,5 %
Kvinner	0,9 %	0,5 %	2,5 %	3,9 %
Total	0,9 %	0,5 %	1,8 %	3,1 %

Tabell 4.6 Sykefravær fordelt på kjønn og alder

Alder/kjønn	Menn	Kvinner	SSB
20-29	1,2 %	2,4 %	1,7 %
30-39	1,9 %	4,4 %	3,0 %
40-49	1,8 %	2,5 %	2,1 %
50-59	3,9 %	4,2 %	4,0 %
60+	3,0 %	5,6 %	4,5 %
	2,5 %	3,9 %	3,1 %

Tabell 4.7 Sykefravær fordelt på alder og sted

Alder/kjønn	Oslo	Kongsvinger	SSB
20-29	1,8 %	1,7 %	1,7 %
30-39	2,6 %	4,5 %	3,0 %
40-49	2,2 %	2,0 %	2,1 %
50-59	4,4 %	3,3 %	4,0 %
60+	3,3 %	6,1 %	4,5 %
	3,0 %	3,5 %	3,1 %

Tabell 4.8 Sykefravær fordelt på lengde og sted

Lengde/sted	Oslo	Kongsvinger	SSB
Egenmeldt	1,0 %	0,7 %	0,9 %
Legemeldt <16 dager	0,5 %	0,4 %	0,5 %
Legemeldt >16 dager	1,5 %	2,4 %	1,8 %
Total	3,0 %	3,5 %	3,1 %

Tilgang på kompetanse

SSB vurderer kompetansesituasjonen generelt som god. I 2021 var det i hovedsak god søkning til utlyste stillinger både i Oslo og i Kongsvinger, men med et noe høyere antall søkere til stillinger i Oslo. SSB har videreført deltakelsen i et regionalt samarbeidsprosjekt for å bidra til å synliggjøre arbeidsplasser i Kongsvingerregionen. Dette har resultert i økt profilering av SSB i aviser og på sosiale medier.

På enkelte områder er det imidlertid utfordrende å rekruttere den ønskede kompetansen. Dette gjelder spesielt innen IT-utvikling, der konkurransen på arbeidsmarkedet er stor. SSB har derfor også i 2021 hatt spesiell oppmerksomhet rettet mot rekruttering av utviklere. Blant annet er utlysning av stillinger innen IT-utvikling med arbeidssted i hele landet testet ut. Til sammen sju stillinger ble lyst ut med slike muligheter. Dette har foreløpig resultert i én ansettelse med avtale om permanent fjernarbeid. Tiltaket fortsetter i 2022 og skal evalueres.

Til mange av de ledige stillingene i SSB er det et krav om mastergrad. Andelen medarbeidere med mastergrad eller tilsvarende i Kongsvinger har økt markant de siste årene, selv om andelen fortsatt er lavere enn i Oslo. Fra 2016 til 2021 har andelen med høyere grads utdanning i Kongsvinger økt fra 38 til 52 prosent. I Oslo var andelen med høyere grads utdanning 72 prosent i 2021.

Tabell 4.9 Utdanningsnivå Kongsvinger

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Allmenn/etat	40 %	35 %	31 %	28 %	24 %	21 %
Lavere grad	22 %	23 %	26 %	25 %	27 %	27 %
Høyere grad	38 %	42 %	43 %	47 %	49 %	52 %

Tabell 4.10 Utdanningsnivå Oslo

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Allmenn/etat	12 %	10 %	10 %	9 %	9 %	8 %
Lavere grad	19 %	19 %	18 %	19 %	19 %	20 %
Høyere grad	69 %	71 %	72 %	72 %	72 %	72 %

Modernisering og utvikling av statistikkproduksjonen medfører økt behov for kompetanseutvikling i SSB. I 2021 er det derfor gjennomført målrettede tiltak for å øke kompetansen i programmerings-språk og -verktøy. Formålet er å forberede medarbeiderne for overgang til ny dataplattform (Dapla). Et viktig tiltak har vært å etablere samhandlingsarenaer på tvers i organisasjonen som kan støtte utvikling og deling av kompetanse. Det er også etablert en testarena for å skrive kode og produksjonsløp. Videre har SSB har tilrettelagt for deltakelse på eksterne onlinekurs og tilbudt internt utviklede kurs med egne eksperter. Etablering av tverrfaglige produktteam, som er omtalt i kapittel 4.1, er også viktig for å heve kompetansen.

78 medarbeidere sluttet eller gikk ut i ulønnet permisjon i 2021. Det gir en samlet turnover på 9,4 prosent, som er en liten økning fra 2020 da samlet turnover var 8,6 prosent. En del av de som sluttet gikk av med pensjon. I 2021 var det en jevnere fordeling av pensjoner mellom Oslo og Kongsvinger enn tidligere. En stor andel av de som gikk av med pensjon hadde en samlet tjenestetid på over 40 år.

Likestilling og mangfold

SSB har som offentlig myndighet og arbeidsgiver en redegjøringsplikt i henhold til likestillings- og diskrimineringsloven. Rapporteringen for 2021 framkommer under.

Tabell 4.11 Likestilling og mangfold, lønnsforskjeller

	Kjønnfordeling på ulike stillingsnivåer/grupper		Lønnsforskjeller				
	Kvinner	Menn	Oppgitt som kvinners andel av menns lønn				
			Kontante ytelser				Naturalytelser
			Sum kontante ytelser	Avtalt lønn/fastlønn	Uregelmessige tillegg ²²	Overtidsgodtgjørelser	Sum skattepliktige naturalytelser
Total	398	435	95,50 %	95,50 %	105,20 %	94,50 %	39,80 %
Nivå 1	:	:	:	:	:	:	:
Nivå 2	53	61	97,30 %	97,30 %	36,80 %	93,90 %	74,90 %
Nivå 3	308	329	96,10 %	96,20 %	100,90 %	89,20 %	44,60 %
Nivå 4	25	36	104,20 %	103,70 %	261,10 %	121,10 %	76,30 %
Nivå 5²³	:	:	:	:	:	:	:

²² Uregelmessige tillegg og skattepliktige ytelser har et relativt lite volum. Det innebærer at det får til dels store prosentvise utslag.

²³ I stillingsgruppe 1 og 5 var det færre enn fem ansatte av hvert kjønn. For å unngå indentifisering rapporteres resultatene ikke.

Lønnsforskjeller er beregnet ved å dele opp fastlønn og ulike tillegg og goder for regnskapsåret 2021. I arbeidet med utforming av stillingsnivåer ble Bufdirs kartleggingsverktøy benyttet. Alle stillingskoder er vurdert opp imot kriteriene kompetanse, ansvar, arbeidsforhold og anstrengelser, og inndelt i 5 ulike stillingsnivåer der 1 er laveste og 5 er høyeste stillingsnivå. For avtalt lønn/fastlønn viser resultatene minimale utslag på kjønn, i spennet mellom 96,1 prosent og 104,2 prosent.

Tabell 4.12 Likestilling og mangfold, andre rapporteringskrav

Kjønnsbalanse antall ansatte		Midlertidig ansatte antall ansatte		Foreldrepermisjon antall uker i gjennomsnitt		Faktisk deltid antall uker		Ufrivillig deltid antall ansatte	
Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
398	435	9	15	26,3	14,2	35	16	0	0

SSB har kartlagt ufrivillig deltid ved å gjennomgå all bruk av reduserte stillinger og vurdere årsakene til bruk av deltid. Det ble ikke oppdaget tilfeller av ufrivillig deltid. Antall ansatte i deltidsstilling er redusert med 26 prosent fra 2020.

Inkluderingsdugnaden

Av totalt 77 ansettelser i 2021, ble det ansatt to personer med redusert funksjonsevne eller hull i CV-en. Dette utgjør 2,6 prosent av ansettelsene, og SSB oppnådde dermed ikke måltallet på fem prosent.

SSB har utarbeidet en handlingsplan for inkludering som har vært fulgt opp gjennom hele 2021. Et av tiltakene har vært mangfold og inkluderende rekruttering som tema i et pågående lederutviklingsprogram. Videre er SSBs mal for jobbanalyse i nye rekrutteringssaker endret, slik at alle ledere må gjøre en egen vurdering av mangfold og inkluderende rekruttering i oppstartsfasen av rekrutteringsprosesser. I tillegg har vi tatt i bruk jobbportalen Jobb for alle, der alle utlyste stillinger publiseres og gjøres kjent. Ledere og andre involverte i rekrutteringssaker skal også ha gjennomført DFØs e-læringskurs om mangfoldsrekruttering. Alle ledere får tertialvis informasjon om status på måloppnåelse i inkluderingsdugnaden.

SSB har, som i tidligere år, hatt avtaler om arbeidspraksis for kandidater med redusert funksjonsevne eller hull i CV-en. På grunn av koronasituasjonen med utstrakt bruk av hjemmekontor, har det vært mer krevende enn normalt å legge til rette for denne typen aktivitet.

SSB vil jobbe videre med å utvikle rutiner og arbeidsformer for å nå målene for inkluderingsdugnaden.

Lærlinger

SSB har hatt to lærlinger innen faget dataelektronikk i 2021, en i Oslo og en i Kongsvinger. Vi har gode erfaringer med lærlingeordningen og vil fortsette å tilby læreplasser fremover, samt opprettholde det gode samarbeidet med Innlandet Opplæringskontor.

Fremover ønsker SSB å øke antallet lærlingeplasser. I den forbindelse vil muligheten for å tilby opplæring i flere lærefag bli vurdert. Det jobbes med å få på plass måltall og rammeverk for rekruttering og oppfølging av flere lærlinger. For å få støtte i arbeidet med rekruttering og oppfølging av lærlinger har SSB opprettet et samarbeid med OK stat - opplæringskontoret for statlige virksomheter.

Fremtidige lokaler for SSB i Kongsvinger

SSBs leiekontrakt for lokalene i Oterveien 23 i Kongsvinger utløper 15. juli 2025 og kan ikke forlenges. Arbeidet med å finne fremtidige lokaler er i gang, med bistand fra Statsbygg. I løpet av 2021 er det gjennomført åpent søk i markedet og etablert kontakt med et tilfredsstillende antall aktuelle tilbydere av lokaler i Kongsvinger. Tilbudskonkurranse vil gjennomføres våren 2022, og SSB tar sikte på at ny leiekontrakt signeres i løpet av året. De ansatte er involvert i prosessen.

4.6. Bidrag til å oppfylle FNs bærekraftsmål

SSB samler informasjon om og rapporterer på et utvalg av de globale bærekraftsindikatorerne på faktasiden [Bærekraftsmålene](#) på [ssb.no](#). Per 2021 er det publisert tall for 73 av de 231 unike globale indikatorerne på [ssb.no](#). Av disse er 49 basert på offisiell statistikk. For SSBs bidrag til å oppfylle bærekraftsmålene er bærekraftsmål 12 (Ansvarlig forbruk og produksjon) og 17 (Samarbeid for å nå målene) relevante.

For bærekraftsmål 12 er det en målsetning å utvikle verktøy for å måle bærekraftig turisme. SSB har implementert satellittregnskap for turisme, samt tatt i bruk systemet for miljøøkonomiske regnskaper. Samlet utarbeides 8 av de 11 anbefalte tabellene i et monitoreringssystem for bærekraftig turisme (jf. bærekraftsindikator 12.b.1).

Bærekraftsmål 17 omhandler blant annet kapasitet til å produsere statistikk, og flere av bærekraftsindikatorerne er relevant for SSB å rapportere på som fagetat:

- SSB bidrar til kapasitetsbygging gjennom programmer finansiert av Utenriksdepartementet og Norad, i 2021 utgjorde dette 30 millioner kroner²⁴ (indikator 17.19.1).
- Fra 2021 har Norge et nasjonalt statistikkprogram som finansieres over grunnbevilgningen samt via oppdragsfinansiering (indikator 17.18.3), og den norske statistikkloven er bygget på blant annet FNs prinsipper for offisiell statistikk (indikator 17.18.2).
- I Norge gjennomføres folke- og boligtellinger basert på registerinformasjon. Som følge av dette gjør SSB kontinuerlige publiseringer av folketallet basert på Folkeregistret. Annen statistikk relatert til folke- og boligtellinger publiseres med høyere frekvens enn FNs anbefaling om ti-års intervaller for dette (indikator 17.19.2 (a))²⁵.

4.7. Håndtering av saker fra Riksrevisjonen

Riksrevisjonen hadde ikke merknader til SSBs regnskap for 2020.

²⁴ Gjelder SSBs andel av midlene som allokteres for statistisk kapasitetsbygging i partnerland og i multilateralt utviklingssamarbeid. Totalen for finansiering til statistisk kapasitetsbygging ligger hos Norad.

²⁵ Del (b) av indikator 17.19.2 ligger til Skatteetaten som eier av Folkeregistret.

5. Vurdering av framtidsutsikter

Helhet og kvalitet i det norske statistikkssystemet

Med ny statistikklov, opprettelsen av et nasjonalt program for offisiell statistikk og etableringen av Utvalget for offisiell statistikk, har det norske statistikkssystemet fått et solid rammeverk. Dette blir bekreftet i den foreløpige rapporten fra fagfelle-vurderingen (peer review) som ble gjennomført høsten 2021 i regi av Eurostat. En viktig oppgave for SSB framover, som den sentrale myndigheten for offisiell statistikk, blir å fylle rammeverket med innhold og få det til å virke i tråd med intensjonene.

Den endelige peer review-rapporten vil foreligge våren 2022. Anbefalingene i rapporten vil danne grunnlag for oppfølgingstiltak, og sammen med den første rapporten om kvalitet i offisiell statistikk, vil den gi retning for SSBs virksomhet og utviklingen av det norske statistikkssystemet i årene framover.

Videre utvikling av det norske statistikkssystemet vil også skje gjennom arbeidet med neste nasjonale program for offisiell statistikk, som vil gjelde fra 2024. Statistikkprogrammet skal angi hvilke statistikkområder som dekkes, og hvilke offentlige myndigheter som er ansvarlige for statistikkene. Programmet skal være framoverskuende og sikre nødvendig utvikling på prioriterte områder. Arbeidet er omfattende og vil involvere store deler av SSB, andre produsenter av offisiell statistikk, Utvalget for offisiell statistikk og Rådet for SSB. Brukere av offisiell statistikk vil også involveres for å sikre at viktige brukerbehov ivaretas.

Offisiell statistikk skal være lett tilgjengelig. SSB arbeider derfor for at brukerne skal få riktig statistikk uavhengig av hvem som produserer den. Framover vil vi kartlegge og teste hvordan det kan gjøres mulig for andre produsenter av offisiell statistikk å dele sine statistikkdata ved bruk av SSBs statistikkbank. Ambisjonen er at all offisiell statistikk blir lett tilgjengelig på en felles plattform.

Digitalisering og utvikling

Den raske teknologiske utviklingen gir nye muligheter for SSB. Samtidig opplever vi økende forventninger fra brukere og krav om lavere driftsutgifter og økt produktivitet. For at SSB skal levere på samfunnsoppdraget og nå våre overordnede mål er utvikling et viktig virkemiddel.

I årene framover vil SSB fortsette arbeidet med å modernisere statistikkproduksjonen. Det er et mål at alle SSBs statistikker skal produseres på den nye, skybaserte dataplattformen Dapla. Dapla vil legge til rette for mer effektiv innhenting, bruk og deling av data, og vil også gi bedre oversikt og kunnskap om dataene SSB besitter. Dette vil bidra ikke bare til mer effektive arbeidsprosesser, men også lavere oppgavebyrde for næringslivet og personer, og bedre produkter og tjenester for brukerne.

I SSBs utviklingsarbeid inngår også å utnytte data fra nye og eksisterende datakilder. Dette vil gi bedre statistikk, analyse og forskning, og bidra til utvikling av ny statistikk. Det vil også kunne bidra til å erstatte manuell rapportering fra næringsliv og enkeltpersoner med automatisert innsamling av data. Samtidig reiser nye datakilder problemstillinger knyttet til personvern og informasjonssikkerhet. SSB bruker betydelige ressurser for å ivareta dette, og ressursbruken på området er økende. SSB skal ha gode og transparente systemer for å ivareta konfidensielle opplysninger, og vi skal sikre at publiserte statistikker ikke inneholder identifiserbar informasjon. SSB må også følge med på og tilpasse seg endringer i det eksterne trusselbildet på informasjonssikkerhetsområdet, slik at ønsket sikkerhetsnivå opprettholdes i tiden fremover.

Digitalisering og endrede produksjonsprosesser krever ny kompetanse. For SSB vil det særlig være viktig å utvikle og rekruttere kompetanse innenfor nytt kodespråk, nye verktøy for databehandling og kvalitetsarbeid. På arbeidsmarkedet er det stor konkurranse om de beste hodene. Dette gjelder ikke minst for IT-spesialister som utviklere, arkitekter og designere. For å kunne bemanne spesialistoppgaver med egne ansatte framfor å bruke eksterne konsulenter, må SSB tilby konkurransedyktige lønns- og arbeidsvilkår, herunder utviklende oppgaver og et godt arbeidsmiljø.

Samtidig som SSB skal utvikle nye løsninger for statistikkproduksjonen og videreutvikle forskningsmodeller, skal eksisterende systemer driftes og daglig levere statistikk og forskning på høyt nivå. For å lykkes med utviklingsarbeidet, parallelt med at dagens leveranser og kvalitet opprettholdes, må SSB legge til rette for nye samarbeidsformer og samhandling på tvers av tradisjonelle fagområder. Vi vil bruke erfaringene fra nye tverrgående, autonome team til å videreutvikle mer effektive arbeidsformer der ulike fagmiljøer og IT-utviklere jobber sammen for å levere kontinuerlig utvikling og vedlikehold.

Et arbeidsliv i endring

De to siste årene har vært preget av koronapandemien. Det har gitt utstrakt bruk av hjemmekontor, og nye digitale samhandlingsløsninger er blitt tatt i bruk. Pandemien har uløst endringer i måten vi arbeider sammen på, endringer som også vil prege arbeidslivet framover. SSB vil aktivt bruke erfaringene fra pandemien til å utvikle oss videre. Dette kan også få betydning for løsningene når det skal inngås ny leieavtale for kontorlokaler i Kongsvinger som vil gjelde fra 2025. Kontorlokalene skal legge til rette for nye arbeidsformer og samhandling, både digitalt og fysisk, og på tvers av fag og lokasjoner.

6. Årsregnskap

6.1. Ledelseskommentar

Statistisk sentralbyrå (SSB) er et bruttobudsjettet forvaltningsorgan underlagt Finansdepartementet.

Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten med tilhørende rundskriv og krav fra Finansdepartementet.

Årsregnskapet gir et dekkende bilde av SSBs disponible bevilgninger, og av regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld. Årsregnskapet inneholder oppstilling av bevilgningsrapportering, artskontorrapportering og oppstilling av virksomhetsregnskapet.

Vurdering av vesentlige forhold

Bevilgningsrapportering

SSBs samlede tildeling på kapittel 1620 var i 2021 på 925 millioner kroner, en økning på 1 million kroner fra 2020.

SSB gjennomfører årlig en rekke oppdrag, disse er i hovedsak finansiert andre offentlige virksomheter. Det forutsettes at SSBs inntekter fra oppdrag dekker utgiftene ved å gjennomføre disse. Koronasituasjonen har ført til redusert internasjonal aktivitet og forsinkelser i flere oppdrag. På kort sikt er det vanskelig å redusere utgifter tilsvarende et slikt uforutsett inntektstap. I Prop. 195/20-21 ble derfor budsjettet for oppdragsinntekter på kapittel 4620 post 02 redusert med 16 millioner kroner, og tilhørende utgiftskapittel 1620 post 21 ble redusert med 8 millioner kroner.

Inntektene på kapittel 4620 post 02 er 24,5 millioner kroner lavere enn justert budsjett. Årsaken er lavere forskuddsinnbetalinger, forsinkelser og utsettelse av oppdrag. Tilsvarende utgifter på kapittel 1620 post 21 er 26,7 millioner kroner lavere enn justert budsjett.

På kapittel 1620 post 01 er utgiftene 30,8 millioner kroner lavere enn bevilgningen inkludert overføringer fra 2020.

SSB har søkt om overføring av 35,5 millioner kroner til 2022. Dette vil blant annet gi handlingsrom for videre arbeid med modernisering av statistikkproduksjonen.

Artskontorrapportering

SSB mottok 220,1 millioner kroner i innbetalinger i 2021, en reduksjon på 18,3 millioner kroner fra 2020. Dette skyldes mindre forskuddsinnbetalinger enn normalt, samt utsettelse og forsinkelser i oppdragsporteføljen.

I 2021 er det utbetalt 684 millioner kroner i lønn og sosiale utgifter, en økning på 25 millioner kroner fra 2020. Halvparten av økningen gjelder lønnsoppgjøret. Økningen skyldes også at høyere lønn brukes som virkemiddel for å beholde ansatte med spesiell kompetanse, videre lønnes nyansatte ofte høyere enn de som slutter. Færre ansatte i foreldrepermisjon og lavere andel refundert sykefravær har ført til mindre refusjoner.

Andre utbetalinger til drift er på 176 millioner kroner, en nedgang på 42,4 millioner kroner sammenlignet med 2020. Koronasituasjonen preget fortsatt reise- og møteaktiviteten som reduseres fra året før.

Virksomhetsregnskapet (SRS)

SSBs inntekter økte med til sammen 8,3 millioner kroner i 2021. Økningen skyldes periodisering av inntekter, herunder bruk av mottatte forskuddsbetalinger i 2020, samt inntekter for utført arbeid hvor fakturering er avtalt i 2022.

Lønnskostnader økte med 26,5 millioner kroner fra 2020. Økte lønnsutgifter gir også høyere lønnsavsetninger i virksomhetsregnskapet.

Samlet brukte SSB 87,8 millioner kroner på spesifiserte utviklingstiltak. Beløpet inkluderer bruk av egne ansatte. I tillegg kommer utvikling som gjøres som en del av ordinær drift.

Ytterligere forklaringer til virksomhetsregnskapet finnes i notene.

Revisjonsordning

Riksrevisjonen er ekstern revisor og bekrefter årsregnskapet for SSB. Deres vurdering av regnskapet vil framgå av revisjonsberetningen vi forventer å motta i mai 2022.

Oslo/Kongsvinger 15. mars 2022

Geir Axelsen
Administrerende direktør

6.2. Årsregnskap

Prinsippnote til kontantregnskapet

Årsregnskap for statlige virksomheter er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten ("bestemmelsene"). Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 av desember 2019 og eventuelle tilleggskrav fastsatt av overordnet departement.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorrapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- a. Regnskapet følger kalenderåret.
- b. Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret.
- c. Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet.
- d. Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp.

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorrapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene samsvarer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen "Netto rapportert til bevilgningsregnskapet" er lik i begge oppstillingene.

SSB er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.7.1. Bruttobudsjetterte virksomheter tilføres ikke likviditet gjennom året, men har en trekkrettighet på sin konsernkonto. Ved overgang til nytt år nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto.

Bevilgningsrapporteringen

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger SSB står oppført med i kapitalregnskapet. Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som SSB har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet SSB har fullmakt til å disponere. Kolonnen «Samlet tildeling» viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver statskonto (kapittel/post). Oppstillingen viser i tillegg alle finansielle eiendeler og forpliktelser SSB står oppført med i statens kapitalregnskap.

SSB har fått unntak fra økonomireglementet – bestemmelsenes pkt. 3.4.3.2 siste ledd. Det innebærer at avgitt belastningsfullmakt er inkludert i oppstillingen av bevilgningsrapporteringen, og vi kan benytte hjelpekolonner. Dette unntaket er gitt av Finansdepartementet. Unntaket gjelder for regnskapsåret 2021 til regnskapsåret 2025.

Mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kapittel/post (belastningsfullmakter) vises ikke i kolonnen for samlet tildeling, men er omtalt i note B til bevilgningsoppstillingen. Utgiftene knyttet til mottatte belastningsfullmakter er bokført og rapportert til statsregnskapet, og vises i kolonnen for regnskap.

Avgitte belastningsfullmakter er inkludert i kolonnen for samlet tildeling, men bokføres og rapporteres ikke til statsregnskapet fra SSB. Avgitte belastningsfullmakter bokføres og rapporteres av virksomheten som har mottatt belastningsfullmakten og vises derfor ikke i kolonnen for regnskap. De avgitte fullmaktene framkommer i note B til bevilgningsoppstillingen.

Oppstilling av bevilgningsrapportering 31.12.2021

Utgifts- kapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling	Regnskap 2021	Merutgift (-) og mindre- utgift	Poster av andre / avgitte fullmakter	Avvik iht. tildeling
1620	Statistisk sentralbyrå	01	Driftsutgifter	A, B	652 498 000	621 668 764	30 829 236		
1620	Statistisk sentralbyrå	21	Spesielle driftsutgifter	A, B	259 983 000	233 257 108	26 725 892		
1620	Statistisk sentralbyrå	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	A, B	12 481 000	10 056 222	2 424 778		
0500	Kommunal- og moderniseringsdepartementet	21	Spesielle driftsutgifter	A	0	643 720	-643 720		
0854	Tiltak i barne- og ungdomsvernet	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	A	0	4 576 255	-4 576 255		
1600	Finansdepartementet	21	Spesielle driftsutgifter	A	920 000	824 998	95 002		
1633	Nettoordning, statlig betalt merverdiavgift	01	Driftsutgifter	A	0	30 783 803			
<i>Sum utgiftsført</i>					<i>925 882 000</i>	<i>901 810 870</i>			
Inntekts- kapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst		Samlet tildeling	Regnskap 2021	Merinntekt og mindre- inntekt (-)		
4620	Oppdragsinntekter	02	OPPDRAGSINNTEKTER		244 634 000	220 140 568	-24 493 432		
4620	Tvangsmulkt	85	TVANGSMULKT	B	15 000 000	0		15 368 169	-368 169
5309	Tilfeldige inntekter	29	YMSE		0	1 080 936			
5700	Folketrygden - arbeidsgiveravgift	72	ARBEIDSGIVERAVGIFT		0	77 835 095			
<i>Sum inntektsført</i>					<i>259 634 000</i>	<i>299 056 599</i>			
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet						602 754 270			
Kapitalkontoer									
60077201	Norges Bank KK /innbetalinger					288 713 907			
60077202	Norges Bank KK/utbetalinger					-890 849 353			
716600	Endring i mellomværende med statskassen					-618 824			
<i>Sum rapportert</i>							<i>0</i>		
Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)									
					31.12.2021	31.12.2020	Endring		
716600	Mellomværende med statskassen				-43 399 236	-42 780 412	-618 824		

Note A Forklaring av samlet tildeling utgifter

Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
162001	26 414 000	626 084 000	652 498 000
162021	14 343 000	245 640 000	259 983 000
162045	3 081 000	9 400 000	12 481 000
160021	0	920 000	920 000

Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift (-) / mindre utgift	Merutgift (-) / mindre utgift etter avgitte belastningsfullmakter	Merinntekter / mindreinntekter (-) iht. merinntektsfullmakt	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
162001		30 829 236	30 829 236		30 829 236	31 304 200	30 829 236
162021 / 462002	kan overføres	26 725 892	26 725 892	-24 493 432	2 232 460	493 740 000	2 232 460
162045	kan overføres	2 424 778	2 424 778		2 424 778	35 300 000	2 424 778

* Maksimalt beløp som kan overføres er 5 % av årets bevilgning på driftspostene 01-29, unntatt post 24 eller sum av de siste to års bevilgning for poster med stikkordet "kan overføres". Se årlig rundskriv R-2 for mer detaljert informasjon om overføring av ubrukte bevilgninger.

Avgitte belastningsfullmakter på inntektskapitler

Kapittel og post	Merinntekt og mindreinntekt (-)	Inntektsført av andre iht. avgitte belastningsfullmakter (+)	Merinntekt og mindreinntekt (-) etter avgitte belastningsfullmakter
462085	-368 169		-368 169

Avgitte belastningsfullmakter

Statens innkrevingsentral krever inn tvangsmulkt på vegne av SSB på kapittel 4620 og post 85. Inntektsbudsjettet for 2021 var på 15 millioner kroner. Inntekten avregnes direkte mot statskassen og disponeres ikke av SSB.

Mottatt fullmakt fra Finansdepartementet

SSB har mottatt fullmakt fra Finansdepartementet på 0,92 millioner kroner på kapittel 1600 og post 21. Fullmakten finansierer SSBs arbeid med analyser og beregningsoppdrag knyttet til skatt for etterskuddspliktige. I tillegg brukes disse midlene til å finansiere deler av et prosjekt om formuesverdi av unoterte aksjer.

Mottatt belastningsfullmakt fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet

SSB har mottatt belastningsfullmakt fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet på 2 millioner kroner på kapittel 5000 post 21 til videre utvikling og drift av indikatorplattformen for bærekraftsmålene på ssb.no.

Mottatt belastningsfullmakt fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet

SSB har mottatt belastningsfullmakt fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet på 8,6 millioner kroner på kapittel 0854 post 45 til utvikling av ny datafangstløsning og etablering av barnevernregister.

Overføring av ubrukt driftsbevilgning

Etter samtykke fra Finansdepartementet kan SSB overføre ubrukt driftsbevilgning fra et år til det neste.

Stikkordet «kan overføres»

SSBs bevilgning på kapittel 1620 post 21 og 45 er gitt med stikkordet "kan overføres". Ubrukte midler kan overføres dersom beløpet ikke overstiger bevilgningen for de to foregående budsjettårene.

Fullmakt til å inngå leieavtaler utover budsjettåret

SSB har fullmakt til å inngå leieavtaler og kjøp av tjenester utover budsjettåret, jf. R-110 Fullmakter i henhold til bevilgningsreglementet.

Artskontorrapporteringen

Oppstillingen av artskontorrapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter, og en nedre del som viser eiendeler og gjeld som inngår i mellomværende med statskassen. Artskontorrapporteringen viser regnskapstall SSB har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. SSB har en trekkrettighet på konsernkonto i Norges Bank. Tildelingene er ikke rapportert som en inntekt til statsregnskapet og derfor ikke vist som inntekt i artskontorrapporteringen.

Oppstilling av artskontorrapporteringen 31.12.2021

	31.12.2021	31.12.2020
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet		
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	85 363 584	103 224 042
Salgs- og leieinnbetalinger	133 124 286	133 770 630
Andre innbetalinger	1 652 698	1 493 420
<i>Sum innbetalinger fra drift</i>	220 140 568	238 488 092
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet		
Utbetalinger til lønn	683 969 223	658 963 727
Andre utbetalinger til drift	176 273 293	218 627 626
<i>Sum utbetalinger til drift</i>	860 242 516	877 591 353
Netto rapporterte driftsutgifter	640 101 948	639 103 261
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet		
Innbetaling av finansinntekter	26 267	496 912
<i>Sum investerings- og finansinntekter</i>	26 267	496 912
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet		
Utbetaling til investeringer	10 796 653	12 075 997
Utbetaling av finansutgifter	14 165	267 475
<i>Sum investerings- og finansutgifter</i>	10 810 818	12 343 471
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter	10 784 550	11 846 560
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler *		
Gruppelivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)	1 080 936	1 057 100
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)	77 835 095	74 751 461
Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)	30 783 803	36 189 360
<i>Netto rapporterte utgifter på felleskapitler</i>	-48 132 228	-39 619 202
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet	602 754 270	611 330 619

Oversikt over mellomværende med statskassen		
	31.12.2021	31.12.2020
Fordringer på ansatte	344 596	460 836
Skyldig skattetrekk og andre trekk	-23 913 939	-21 104 265
Skyldige offentlige avgifter	-13 355 334	-14 359 765
Mottatte forskuddsbetalinger	-5 848 981	-7 399 925
Lønn (negativ netto, for mye utbetalt lønn m.m.)	58 465	976
Differanser på bank og uidentifiserte innbetalinger	-684 042	-378 269
Sum mellomværende med statskassen	-43 399 236	-42 780 412

Prinsippnote til virksomhetsregnskapet

Virksomhetsregnskapet er satt opp i samsvar med de statlige regnskapsstandardene (SRS).

Transaksjonsbaserte inntekter

Transaksjoner resultatføres til verdien av vederlaget på transaksjonstidspunktet. Inntekt resultatføres når den er opptjent. Inntektsføring ved salg av varer skjer på leveringstidspunktet hvor overføring av risiko og kontroll er overført til kjøper. Salg av tjenester inntektsføres i takt med utførelsen.

Inntekter fra bevilgninger og inntekt fra tilskudd og overføringer

Inntekt fra bevilgninger og inntekt fra tilskudd og overføringer resultatføres etter prinsippet om motsatt sammenstilling. Dette innebærer at inntekt fra bevilgninger og inntekt fra tilskudd og overføringer resultatføres i takt med at aktivitetene som finansieres av disse inntektene utføres, det vil si i samme periode som kostnadene påløper (motsatt sammenstilling).

Bruttobudsjetterte virksomheter har en forenklet praktisering av prinsippet om motsatt sammenstilling ved at inntekt fra bevilgninger beregnes som differansen mellom periodens kostnader og opptjente transaksjonsbaserte inntekter og eventuelle inntekter fra tilskudd og overføringer til virksomheten. En konsekvens av dette er at resultat av periodens aktiviteter blir null.

Kostnader

Utgifter som gjelder transaksjonsbaserte inntekter kostnadsføres i samme periode som tilhørende inntekt. Utgifter som finansieres med inntekt fra bevilgning og inntekt fra tilskudd og overføringer, kostnadsføres i samme periode som aktivitetene er gjennomført og ressursene er brukt.

Pensjoner

SRS 25 Ytelser til ansatte legger til grunn en forenklet regnskapsmessig tilnærming til pensjoner. Statlige virksomheter skal ikke balanseføre netto pensjonsforpliktelser for ordninger til Statens pensjonskasse (SPK).

SSB resultatfører arbeidsgiverandel av pensjonspremien som pensjonskostnad. Pensjon kostnadsføres som om pensjonsordningen i SPK var basert på en innskuddsplan.

Leieavtaler

SSB har valgt å benytte forenklet metode i SRS 13 om leieavtaler og klassifiserer alle leieavtaler som operasjonelle leieavtaler.

Klassifisering og vurdering av anleggsmidler

Anleggsmidler er varige og betydelige eiendeler som disponeres av SSB. Med varige eiendeler menes eiendeler med utnyttbar levetid på tre år eller mer. Med betydelige eiendeler forstås

eiendeler med anskaffelseskost på 30 000 kroner eller mer. Anleggsmidler er balanseført til anskaffelseskost fratrukket avskrivninger.

Kontorinventar og datamaskiner (PCer, servere m.m.) med utnyttbar levetid på 3 år eller mer er balanseført som egne grupper.

Varige driftsmidler nedskrives til virkelig verdi ved endret anvendelse eller utnyttelse, dersom virkelig verdi er lavere enn balanseført verdi.

Egenutvikling av programvare

SSB har valgt å kostnadsføre utgifter ved bruk av egne ansatte til utvikling av programvare, jf. endringer i de statlige regnskapsstandardene fastsatt per desember 2018. Egenutviklede lisenser før endringen ligger i balansen og avskrives regelmessig.

Klassifisering og vurdering av omløpsmidler og kortsiktig gjeld

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter poster som forfaller til betaling innen ett år etter anskaffelsestidspunktet. Øvrige poster er klassifisert som anleggsmidler/langsiktig gjeld.

Omløpsmidler vurderes til det laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på opptakstidspunktet.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer er oppført i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av individuelle vurderinger av de enkelte fordringene.

Valuta

Pengeposter i utenlandsk valuta er vurdert til kursen ved regnskapsårets slutt. Her er Norges Banks spotkurs per 31.12 lagt til grunn.

Statens kapital

Statens kapital utgjør nettobeløpet av virksomhetens eiendeler og gjeld, og fremgår i regnskapslinjen for avregninger i balanseoppstillingen. Bruttobudsjetterte virksomheter presenterer ikke konsernkontoene i Norges Bank som bankinnskudd. Konsernkontoene inngår i regnskapslinjen avregnet med statskassen.

Statlige rammebetingelser

Selvassurandørprinsippet

Staten opererer som selvassurandør. Det er følgelig ikke inkludert poster i balanse eller resultatregnskap som søker å reflektere alternative netto forsikringskostnader eller forpliktelser.

Statens konsernkontoordning

Statlige virksomheter omfattes av statens konsernkontoordning. Konsernkontoordningen innebærer at alle innbetalinger og utbetalinger daglig gjøres opp mot virksomhetens oppgjørskontoer i Norges Bank.

SSB tilføres ikke likvider gjennom året, men har en trekkrettighet på sin konsernkonto. For bruttobudsjetterte virksomheter nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto i Norges Bank ved overgang til nytt regnskapsår.

Resultatregnskap

	Note	31.12.2021	31.12.2020
Driftsinntekter			
Inntekt fra bevilgninger	1	633 017 310	645 461 207
Inntekt fra tilskudd og overføringer	1	99 905 373	102 780 324
Salgs- og leieinntekter	1	138 651 998	128 338 828
Andre driftsinntekter	1	2 412 543	1 541 559
<i>Sum driftsinntekter</i>		<i>873 987 224</i>	<i>878 121 919</i>
Driftskostnader			
Lønnskostnader	2	685 503 919	658 954 781
Avskrivninger på varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	3,4	18 539 040	18 951 374
Andre driftskostnader	5	169 953 522	200 450 343
<i>Sum driftskostnader</i>		<i>873 996 481</i>	<i>878 356 498</i>
Driftsresultat		-9 257	-234 580
Finansinntekter og finanskostnader			
Finansinntekter	6	26 267	496 912
Finanskostnader	6	17 011	262 332
<i>Sum finansinntekter og finanskostnader</i>		<i>9 257</i>	<i>234 580</i>
Resultat av periodens aktiviteter		0	0
Avregninger og disponeringer			

Balanse

	Note	31.12.2021	31.12.2020
EIENDELER			
A. Anleggsmidler			
I Immaterielle eiendeler			
Programvare og lignende rettigheter	3	37 137 725	44 967 065
<i>Sum immaterielle eiendeler</i>		<i>37 137 725</i>	<i>44 967 065</i>
II Varige driftsmidler			
Maskiner og transportmidler	4	172 952	556 983
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	4	29 192 683	28 951 617
<i>Sum varige driftsmidler</i>		<i>29 365 635</i>	<i>29 508 599</i>
III Finansielle anleggsmidler			
Sum anleggsmidler		66 503 360	74 475 664

B. Omløpsmidler			
I Beholdning av varer og driftsmateriell			
II Fordringer			
Kundefordringer	8	5 243 566	6 626 225
Opptjente, ikke fakturerte inntekter	9	24 180 713	12 547 848
Andre fordringer	10	20 822 596	16 919 600
<i>Sum fordringer</i>		<i>50 246 875</i>	<i>36 093 673</i>
III Bankinnskudd, kontanter og lignende			
Sum omløpsmidler		50 246 875	36 093 673
Sum eiendeler		116 750 235	110 569 337

Statens kapital og gjeld

	Note	31.12.2021	31.12.2020
C. Statens kapital			
I Virksomhetskapi tal			
II Avregninger			
Avregnet med statskassen (bruttobudsjetterte)	7	-62 962 857	-79 920 333
<i>Sum avregninger</i>		<i>-62 962 857</i>	<i>-79 920 333</i>
Sum statens kapital		-62 962 857	-79 920 333
D. Gjeld			
I Avsetning for langsiktige forpliktelse r			
II Annen langsiktig gjeld			
III Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		1 776 697	4 138 579
Skyldig skattetrekk		23 913 939	21 104 265
Skyldige offentlige avgifter		24 757 382	25 273 353
Avsatte feriepenge r		59 117 506	57 240 568
Mottatt forskuddsbetaling	9	31 721 089	40 748 723
Annen kortsiktig gjeld	11	38 426 480	41 984 183
<i>Sum kortsiktig gjeld</i>		<i>179 713 092</i>	<i>190 489 671</i>
Sum gjeld		179 713 092	190 489 671
Sum statens kapital og gjeld drift		116 750 235	110 569 337
Sum statens kapital og gjeld		116 750 235	110 569 337

Note 1 Driftsinntekter

	31.12.2021	31.12.2020
Inntekt fra bevilgninger*		
Inntekt fra bevilgninger	633 017 310	645 461 207
<i>Sum inntekt fra bevilgninger</i>	<i>633 017 310</i>	<i>645 461 207</i>
Inntekt fra tilskudd og overføringer		
Tilskudd fra Norges forskningsråd	24 145 968	34 456 967
Tilskudd fra andre statlige virksomheter	43 319 093	44 326 702
Tilskudd fra EU	14 178 910	17 041 745
Andre tilskudd og overføringer	18 261 402	6 954 910
<i>Sum inntekt fra tilskudd og overføringer</i>	<i>99 905 373</i>	<i>102 780 324</i>
Inntekt fra gebyrer		
Salgs- og leieinntekter		
Salgsinntekt, avgiftspliktig	137 616 129	125 575 507
Salgsinntekt, avgiftsfri	1 032 268	2 763 321
Salgsinntekt, unntatt avgiftsplikt	3 600	0
<i>Sum salgs- og leieinntekter</i>	<i>138 651 998</i>	<i>128 338 828</i>
Andre driftsinntekter		
Andre driftsinntekter	2 412 543	1 541 559
<i>Sum andre driftsinntekter</i>	<i>2 412 543</i>	<i>1 541 559</i>
Sum driftsinntekter	873 987 224	878 121 919

*Etter de statlige regnskapsstandardene beregnes inntekt fra bevilgninger for bruttobudsjetterte virksomheter som differansen mellom periodens kostnader og opptjente transaksjonsbaserte inntekter og eventuelle inntekter fra tilskudd og overføringer til virksomheten. En konsekvens av dette er at resultat av periodens aktiviteter blir null. For informasjon om mottatte bevilgninger se oppstilling av bevilgningsrapportering.

SSBs bruk av bevilgning er redusert med 12,4 millioner kroner fra 2020. Nedgang i bruk av bevilgning skyldes økte salgs- og leieinntekter og reduserte driftskostnader, jf. resultatregnskapet.

Inntekt fra tilskudd og overføringer er redusert med totalt 2,9 millioner kroner fra 2020. Nedgangen skyldes blant annet at økt konkurranse om tilskudd fra Norges forskningsråd har gitt reduserte inntekter. Tilskudd fra Eurostat til delfinansierte prosjekter varierer mellom år, og går også ned fra 2020. Andre tilskudd og overføringer økte sammenlignet med 2020. Dette skyldes endring i periodisering og gjelder bruk av mottatte forskuddsbetalinger fra 2020 og en økning i utført arbeid hvor fakturering er avtalt i 2022, jf. note 9.

Økte salgs- og leieinntekter på 10,3 millioner kroner skyldes periodisering av inntekter.

Note 2 Lønnskostnader

	31.12.2021	31.12.2020
Lønn	489 812 348	474 121 943
Feriepenger	61 309 395	59 189 220
Arbeidsgiveravgift	78 104 903	74 646 335
Pensjonskostnader*	63 537 070	61 691 102
Sykepenger og andre refusjoner (-)	-15 080 736	-18 503 089
Andre ytelser	7 820 938	7 809 271
Sum lønnskostnader	685 503 919	658 954 781
Antall utførte årsverk (eks intervjuere)	762,2	757,7
Antall utførte årsverk intervjuere	39,7	40,1

* Pensjonskostnader føres i resultatregnskapet basert på faktisk påløpt premie for regnskapsåret. Premiesats for 2021 er 12 prosent, og den er uendret fra 2020.

Lønnskostnader økte med totalt 26,5 millioner kroner fra 2020 til 2021. Av dette kommer halvparten fra lønnsoppgjøret for 2021. I tillegg kommer andre lønnsøkninger for å beholde ettertraktet kompetanse.

Nyansatte har i gjennomsnitt høyere lønn enn de som har sluttet eller gått av med pensjon. Dette skyldes høyere kompetansekrav og en vridning mot ansettelse av egne utviklere fremfor bruk av eksterne konsulenter til arbeidet med modernisering av statistikkproduksjonen.

Sykepenger og refusjoner er redusert med 3,4 millioner kroner. Færre medarbeidere i foreldrepermisjon, samt lavere andel refundert sykefravær er hovedårsakene til endringen. Sykefraværet er uendret siden 2020.

Pensjoner kostnadsføres i resultatregnskapet basert på faktisk påløpt premie for regnskapsåret. Premiesats for 2021 er 12 prosent, og er uendret fra året før.

Note 3 Immaterielle eiendeler

	Programvare og lignende rettigheter	Immaterielle eiendeler under utførelse	Sum
Anskaffelseskost 01.01.	132 104 529	0	132 104 529
<i>Anskaffelseskost</i>	<i>132 104 529</i>	<i>0</i>	<i>132 104 529</i>
Akkumulerte avskrivninger 01.01.	87 137 464	0	87 137 464
Ordinære avskrivninger i året	7 829 340	0	7 829 340
Balanseført verdi 31.12.2021	37 137 725	0	37 137 725

Programvare og lignende rettigheter består av lisenser på 0,4 millioner kroner og egenutviklet programvare på 36,7 millioner kroner.

Årsaken til at det ikke er kostnader knyttet til immaterielle eiendeler under utførelse, er at SSB har valgt å kostnadsføre utgifter ved bruk av egne ansatte til utvikling av programvare, jf. endringer i de statlige regnskapsstandardene fastsatt per desember 2018.

Note 4 Varige driftsmidler

	Maskiner og transportmidler	Driftsløsøre, inventar, verktøy o.l.	Sum
Anskaffelseskost 1.1.	10 294 655	109 010 315	119 304 970
Tilgang i året	124 000	10 443 554	10 567 554
<i>Anskaffelseskost</i>	<i>10 418 655</i>	<i>119 453 868</i>	<i>129 872 524</i>
Akkumulerte avskrivninger 1.1.	9 737 673	80 059 516	89 797 189
Ordinære avskrivninger i året	508 031	10 201 669	10 709 700
Balanseført verdi 31.12.2021	172 952	29 192 683	29 365 635

Avskrivningssatsen er tre til ti år lineært.

Maskiner og transportmidler består i hovedsak av gressklipper og elsykler.

Driftsløsøre, inventar og verktøy består av inventar, samt IKT-utstyr. Tilgang i året på 10,4 millioner kroner gjelder i hovedsak innkjøp av utstyr til hjemmekontor på grunn av koronasituasjonen.

Note 5 Andre driftskostnader

	31.12.2021	31.12.2020
Husleie	59 121 127	59 065 520
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	655 243	935 663
Andre kostnader til drift av eiendom og lokaler	5 957 443	4 686 316
Leie maskiner, inventar og lignende	28 684 336	29 488 746
Mindre utstyrsanskaffelser	2 773 278	4 145 734
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	2 225 993	2 341 203
Kjøp av konsulenttenester	10 097 958	21 889 799
Kjøp av andre fremmede tenester	14 945 313	25 996 903
Reiser og diett	4 296 733	9 017 725
Tap og lignende	0	13 247
Øvrige driftskostnader	41 196 098	42 869 488
Sum andre driftskostnader	169 953 522	200 450 343

Husleie og andre kostnader til eiendom og lokaler

Andre kostnader til drift av eiendom og lokaler økte på grunn av høyere strømpriser i 2021. I tillegg til andre driftskostnader, er kostnader til bytte av gulv i deler av lokalene i Oslo balanseført på konto 1268.

Leie maskiner, inventar og lignende

Noe lavere kostnader i 2021 sammenlignet med 2020 skyldes i hovedsak reduserte kostnader til lisenser. Kostnadene varierer noe fra år til år fordi antall og bruk av lisenser varierer. I tillegg har enkelte avtaler flere års varighet og reforhandles på forskjellige tidspunkt.

Mindre utstyrsanskaffelser

Kostnader til mindre utstyrsanskaffelser var i 2020 høyere enn normalt på grunn av innkjøp av utstyr til hjemmekontor. I 2021 er kostnadene til utstyrsanskaffelser tilbake på et normalt nivå.

Kjøp av konsulenttenester og kjøp av andre fremmede tenester

	31.12.2021	31.12.2020
Konsulenttenester til utvikling av programvare og IKT-løsninger	10 097 958	21 812 799
Konsulenttenester til rekruttering mv.	0	77 000
Innleie av vikarer	178 278	505 820
Kjøp av teneste til løpende driftsoppgaver, IKT	1 017 027	673 834
Kjøp av lønns- og regnskapstjenester	246 461	806 184
Kjøp av andre fremmede tenester	13 503 547	24 011 065
<i>Sum kjøp av konsulent- og andre fremmede tenester</i>	<i>25 043 272</i>	<i>47 886 701</i>

Omfanget av konsulenttenester og kjøp av andre fremmede tenester er redusert med totalt 22,8 millioner kroner fra 2020 til 2021. En viktig årsak er det pågående arbeidet med å rekruttere egne IT-utviklere, som igjen reduserer behovet for eksterne konsulenter. I tillegg er flere prosjekter enten avsluttet, eller det er brukt mindre konsulenttenester sammenlignet med 2020.

Kostnader til konsulenttenester til utvikling av programvare og IKT-løsninger er i stor grad knyttet til arbeidet med felles dataplattform for statistikkproduksjon (Dapla). Kjøp av tenester til løpende driftsoppgaver, IKT, gjelder teknisk bistand av ulik karakter og ulikt omfang. Kostnader til kjøp av andre fremmede tenester omfatter ulike typer prosjekter, hvor de største er bistand til forbruksundersøkelsen og ny publiseringsløsning for ssb.no.

Reiser og diett

Reisekostnader er redusert med 4,7 millioner kroner fra 2020 og skyldes mindre reiseaktivitet i 2021 som følge av koronasituasjonen. Flere ekspertstillinger i Eurostat har vært ubesatt, noe som har gitt lavere kostnader til utenlandstillegg.

Øvrige driftskostnader

Kostnaden for deltagelsen i EUs statistiksamarbeid er redusert med 5,1 millioner kroner fra 2020 til 2021. Hovedårsakene til dette er svingninger i valutakurs og nytt europeisk statistikkprogram som gjelder fra 2021.

Som følge av lettelse i koronarestriksjoner høsten 2021 ble det igjen avholdt seksjons- og avdelingsseminarer, noe som har ført til økte kostnader sammenlignet med 2020. Kostnader til dette er fortsatt på et lavere nivå enn i et år uten restriksjoner på sammenkomster og reiser.

Tilleggsinformasjon om operasjonelle leieavtaler

Gjenværende varighet	Type eiendel			Sum
	Immaterielle eiendeler	Tomter, bygninger og annen fast eiendom	Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	
Varighet 1-5 år	27 674 027		939 200	28 613 227
Varighet over 5 år		59 121 127		59 121 127
<i>Kostnadsført leiebetaling for perioden</i>	<i>27 674 027</i>	<i>59 121 127</i>	<i>939 200</i>	<i>87 734 354</i>

Immaterielle eiendeler inneholder i hovedsak lisenser som brukes i SSBs daglige drift. De fleste avtalene med lisensleverandørene har en varighet på tre år, med mulighet for forlengelse med ett år.

SSBs husleieavtaler har en gjenværende varighet på henholdsvis tre og sju år for lokalene på Kongsvinger og i Oslo.

Kategorien driftsløsøre mv. inkluderer leie av skrivere og kopimaskiner, samt kaffemaskiner, kullsyreflasker og vannmaskiner.

Note 6 Finansinntekter og finanskostnader

	31.12.2021	31.12.2020
Finansinntekter		
Valutagevinst (agio)	26 267	496 912
Sum finansinntekter	26 267	496 912
Finanskostnader		
Rentekostnad	10 315	9 385
Valutatap (disagio)	6 695	252 947
Sum finanskostnader	17 011	262 332

Både valutagevinst (agio) og valutatap (disagio) er vesentlig redusert sammenlignet med 2020. Dette skyldes store kurssvingninger etter utbruddet av koronapandemien i mars 2020. I 2021 har det ikke vært tilsvarende svingninger og beløpene er tilbake på et normalt nivå.

Note 7 Sammenheng mellom avregnet med statskassen og mellomværende med statskassen

A) Forklaring til at periodens resultat ikke er lik endring i avregnet med statskassen i balansen (kongruensavvik)

	31.12.2021	31.12.2020	Endring
Avregnet med statskassen i balansen	-62 962 857	-79 920 333	16 957 476
Endring i avregnet med statskassen			
<i>Konsernkontoer i Norges Bank</i>			
Konsernkonto utbetaling			-890 849 353
Konsernkonto innbetaling			288 713 907
<i>Netto trekk konsernkonto</i>			<i>-602 135 446</i>
<i>Bokføringer som ikke går over bankkonto, men direkte mot avregning med statskassen</i>			
+ Inntektsført fra bevilgning (underkonto 1991)			633 017 310
- Gruppeliv/arbeidsgiveravgift (underkonto 1985 og 1986)			-78 916 031
+ Nettoordning, statlig betalt merverdiavgift (underkonto 1987)			31 076 691
<i>Forskjell mellom resultatført og netto trekk på konsernkonto</i>			<i>-16 957 476</i>
Resultat av periodens aktiviteter før avregning mot statskassen			0
Sum endring i avregnet med statskassen *			-16 957 476

*Sum endring i avregnet med statskassen skal stemme med periodens endring ovenfor.

B) Forskjellen mellom avregnet med statskassen og mellomværende med statskassen

	31.12.2021	31.12.2021	
	Spesifisering av bokført avregning med statskassen	Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	Forskjell
Immaterielle eiendeler og varige driftsmidler			
Immaterielle eiendeler	37 137 725		37 137 725
Varige driftsmidler	29 365 635		29 365 635
<i>Sum</i>	66 503 360	0	66 503 360
Finansielle anleggsmidler			
Omløpsmidler			
Kundefordringer	5 243 566	0	5 243 566
Opptjente, ikke fakturerte inntekter	24 180 713	0	24 180 713
Andre fordringer	20 822 596	344 596	20 478 000
<i>Sum</i>	50 246 875	344 596	49 902 279
Langsiktige forpliktelser og gjeld			
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-1 776 697	0	-1 776 697
Skyldig skattetrekk og andre trekk	-23 913 939	-23 913 939	0
Skyldige offentlige avgifter	-24 757 382	-13 355 334	-11 402 047
Avsatte feriepenger	-59 117 506	0	-59 117 506
Mottatt forskuddsbetaling	-31 721 089	0	-31 721 089
Annen kortsiktig gjeld	-38 426 480	-6 474 559	-31 951 921
<i>Sum</i>	-179 713 092	-43 743 832	-135 969 260
Sum	-62 962 857	-43 399 236	-19 563 621

Mellomværende med statskassen består av kortsiktige fordringer og gjeld som etter økonomiregelverket er rapportert til statsregnskapet (S-rapport). Avregnet med statskassen viser finansieringen av virksomhetens netto eiendeler og gjeld.

Note 8 Kundefordringer

	31.12.2021	31.12.2020
Kundefordringer til pålydende	5 243 566	6 626 225
Sum kundefordringer	5 243 566	6 626 225

Saldo på konto for kundefordringer varierer fra år til år og består av et begrenset antall ubetalte fakturaer. De fleste har forfall i januar 2021.

Note 9 Opptjente, ikke fakturerte inntekter / Mottatt forskuddsbetaling

Opptjente, ikke fakturerte inntekter (fordring)

	31.12.2021	31.12.2020
Forskning og analyse	8 636 523	1 244 833
Nærings- og miljøstatistikk	1 017 099	189 734
Person- og sosialstatistikk	1 014 685	946 035
Personundersøkelser	3 342 000	2 592 000
Økonomisk statistikk	9 567 729	6 630 629
Fellesfunksjoner	602 677	944 617
Sum opptjente, ikke fakturerte inntekter	24 180 713	12 547 848

For eksternt finansierte oppdrag der arbeid utføres inneværende år og fakturering er avtalt i kommende år, avsetter vi for opptjent inntekt basert på rapportert fullføringsgrad.

Mottatt forskuddsbetaling (gjeld)

	31.12.2021	31.12.2020
Forskning og analyse	11 551 032	17 261 257
Nærings- og miljøstatistikk	741 560	3 289 131
Person- og sosialstatistikk	4 555 709	7 575 205
Personundersøkelser	8 839 701	2 922 783
Økonomisk statistikk	5 734 634	8 528 490
Fellesfunksjoner	298 453	1 171 857
Sum mottatt forskuddsbetaling	31 721 089	40 748 723

Mottatt forskuddsbetaling gjelder også eksternt finansierte oppdrag. Beløpet er redusert med 9 millioner kroner sammenlignet med 2020. Koronasituasjonen førte til at flere prosjekter ble forsinket i 2020, og disse er gjennomført i 2021.

Note 10 Andre kortsiktige fordringer

	31.12.2021	31.12.2020
Reiseforskudd	11 000	0
Personallån	333 596	460 836
Andre forskuddsbetalte kostnader	17 485 888	14 356 669
Andre fordringer	2 992 113	2 102 095
Sum andre kortsiktige fordringer	20 822 596	16 919 600

Totalt ni ansatte har personallån ved utgangen av 2021. I løpet av året er det utbetalt tre nye lån, en ansatt har fått økt sitt lån og fire ansatte har nedbetalt sine lån.

Andre forskuddsbetalte kostnader består hovedsakelig av periodiseringer av årlige lisenser, reparasjon og vedlikehold av datautstyr og ekstern datakraft. Saldo for 2021 inkluderer blant annet faktura for SAS-lisenser for perioden desember 2021 til desember 2022 på 5,5 millioner kroner. Andre fordringer består av fordringer til NAV (sykepenger og foreldrepenger). Økningen på 0,9 millioner kroner fra 2020 til 2021 skyldes hovedsakelig høyere refunderbart sykefravær/permisjon i slutten av 2021. Dette blir utbetalt i 2022.

Note 11 Annen kortsiktig gjeld

	31.12.2021	31.12.2020
Skyldig lønn	-58 465	-976
Annen gjeld til ansatte	29 434 052	29 828 391
Påløpte kostnader	2 422 880	2 415 528
Avstemmingsdifferanser ved rapportering til statsregnskapet	684 042	378 269
Annen kortsiktig gjeld	5 943 970	9 362 970
Sum annen kortsiktig gjeld	38 426 480	41 984 183

Annen gjeld til ansatte består av avsetning foretatt i desember 2021 for fleksitid, overtid og reisetid til avspasering og skyldig påløpt lønn.

Påløpte kostnader består hovedsakelig av avsetninger for fjernvarme, strøm samt tjenester til løpende driftsoppgaver.

Annen kortsiktig gjeld inneholder inntekter og kostnader SSB har mottatt på vegne av samarbeidspartnere i prosjekter hvor SSB er prosjektleder. I 2020 og 2021 inkluderte dette inntekter og kostnader fra eksterne oppdragsgivere, blant andre NORAD, CICERO og Utenriksdepartementet.

Balanseført beløp 31.12. varierer med tidspunkt for bokføring av inntekter og kostnader. Disse kommer sporadisk, og er årsaken til at beløpet varierer fra år til år.

STATISTISK SENTRALBYRÅ
Org. nr.: 971526920

Riksrevisjonens beretning

Konklusjon

Riksrevisjonen har revidert Statistisk Sentralbyrås årsregnskapsoppstillinger for regnskapsåret 1. januar - 31. desember 2021. Årsregnskapsoppstillingene består av oppstilling av bevilgnings- og artskontorrapportering og virksomhetsregnskap med noter, herunder sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Oppstilling av bevilgnings- og artskontorrapporteringen viser at 602 753 270 kroner er rapportert netto til bevilgningsregnskapet. Oppstilling av virksomhetsregnskapet viser driftsinntekter på 873 987 224 kroner og driftskostnader på 873 996 481 kroner

Etter Riksrevisjonens mening:

- oppfyller årsregnskapsoppstillingene gjeldende krav, og
- oppstilling av bevilgnings- og artskontorrapporteringen med noter gir et dekkende bilde av virksomhetens disponible bevilgninger, inntekter og utgifter for 2021 og kapitalposter per 31. desember 2021, i samsvar med regelverket for økonomistyring i staten, og
- oppstilling av virksomhetsregnskapet med noter gir et dekkende bilde av virksomhetens resultat for 2021 og av eiendeler, gjeld og statens kapital per 31. desember 2021, i samsvar med statlige regnskapsstandarder (SRS).

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med *lov om Riksrevisjonen*, *instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig finansiell revisjon (ISSAI 2000–2899). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet nedenfor under «Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen». Vi er uavhengige av virksomheten slik det kreves i lov og instruks om Riksrevisjonen og ISSAI 130 Code of Ethics utstedt av International Organisation of Supreme Audit Institutions (INTOSAI's etikkregler), og vi har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Innhentet revisjonsbevis er etter vår vurdering tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon i årsrapporten

Ledelsen er ansvarlig for informasjonen i øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av ledelseskomentarer (i del VI) og annen øvrig informasjon (del I–V) i årsrapporten. Riksrevisjonens konklusjon ovenfor om årsregnskapsoppstillingene dekker ikke informasjonen i øvrig informasjon.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapsoppstillingene er det vår oppgave å lese øvrig informasjon i årsrapporten. Formålet er å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom den øvrige informasjonen, årsregnskapsoppstillingene og kunnskapen vi har opparbeidet oss under revisjonen av årsregnskapsoppstillingene, eller hvorvidt den øvrige informasjonen ellers fremstår som vesentlig feil. Vi har plikt til å rapportere dersom den øvrige informasjonen fremstår som vesentlig feil. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Basert på kunnskapen vi har opparbeidet oss i revisjonen, mener vi at den øvrige informasjonen i årsrapporten:

- er konsistent med årsregnskapsoppstillingene og
- inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende regelverk

Ledelsens og det overordnede departementets ansvar for årsregnskapsoppstillingene

Ledelsen er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapsoppstillingene som gir et dekkende bilde i samsvar med regelverket for økonomistyring i staten og de statlige regnskapsstandardene (SRS). Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide årsregnskapsoppstillingene som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Det overordnede departementet har det overordnede ansvaret for at virksomheten rapporterer relevant og pålitelig resultat- og regnskapsinformasjon og har forsvarlig intern kontroll.

Riksrevisjonens oppgaver og plikter

Målet med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapsoppstillingene som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som gir uttrykk for Riksrevisjonens konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig finansiell revisjon, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den, enkeltvis eller samlet, med rimelighet kan forventes å påvirke de beslutningene brukerne foretar basert på årsregnskapsoppstillingene.

Som en del av revisjonen i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig finansiell revisjon, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og vurderer vi risikoene for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapsoppstillingene, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av virksomhetens interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige, og om tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.

- dersom vi gjennom revisjonen av årsregnskapsoppstillingene får indikasjoner på vesentlige brudd på administrative regelverk med betydning for økonomistyring i staten, gjennomfører vi utvalgte revisjonshandlinger for å kunne uttale oss om hvorvidt det er vesentlige brudd på slike regelverk.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapsoppstillingene, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapsoppstillingene gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et dekkende bilde i samsvar med regelverket for økonomistyring i staten og de statlige regnskapsstandardene (SRS).

Vi kommuniserer med ledelsen blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og når revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen, og informerer det overordnede departementet om dette.

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon om etterlevelse av administrative regelverk for økonomistyring

Vi uttaler oss om hvorvidt vi er kjent med forhold som tilsier at virksomheten har disponert bevilgningene på en måte som i vesentlig grad strider mot administrative regelverk med betydning for økonomistyring i staten. Uttalelsen gis med moderat sikkerhet og bygger på ISSAI 4000 for etterlevelserevisjon. Moderat sikkerhet for uttalelsen oppnår vi gjennom revisjon av årsregnskapsoppstillingene som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi finner nødvendige.

Basert på revisjonen av årsregnskapsoppstillingene er vi ikke kjent med forhold som tilsier at virksomheten har disponert bevilgningene i strid med administrative regelverk med betydning for økonomistyring i staten.

Oslo; 11.04.2022

Etter fullmakt

Åse Kristin Berglihn Hemsén
ekspedisjonssjef

Ole Husebø Schøyen
avdelingsdirektør

Beretningen er godkjent og ekspedert digitalt

Årsrapport 2021

Rådet for Statistisk sentralbyrå

9. mars 2022

Innhold

1.	Bakgrunn	3
2.	Rådets hovedbudskap	4
3.	Rådets saksbehandling.....	5
4.	Rådets vurderinger.....	6
4.1.	Ny statistikklov, nasjonalt statistikkprogram og kvalitet i offisiell statistikk	6
4.2.	Datainnsamling og bruk av opplysningsplikt.....	6
4.3.	Forskningsvirksomheten i SSB.....	8
4.4.	Relasjoner til brukerne.....	8
4.5.	Interne prosesser i SSB.....	8
5.	Prioriterte saker for 2022.....	9

1. Bakgrunn

Rådet for Statistisk sentralbyrå (SSB) oppnevnes av Kongen i statsråd i henhold til statistikkloven § 19. Rådet skal være bredt sammensatt og uavhengig. SSB er sekretariat for rådet

Rådet skal bidra til at de oppgavene som tillegges SSB utføres på best mulig måte. Rådet skal bistå administrerende direktør i statistikkfaglige spørsmål og i spørsmål om forskning og analyse. Rådgivingen skal fortrinnsvis være på strategisk nivå. Rådet har følgende oppgaver:

- Rådet skal gi råd i enhver sak det blir forelagt av administrerende direktør.
- Rådet kan gi råd til administrerende direktør eller Finansdepartementet etter eget tiltak.
- Rådet kan bistå departementet i arbeid med eksterne evalueringer av SSB. Finansdepartementet kan også be Rådet om råd i andre saker.
- Departementet skal be om Rådets synspunkter om krav til ny administrerende direktør før stillingen utlyses.

Rådet for Statistisk sentralbyrå

Rådet har sju medlemmer. Det ble oppnevnt 31. januar 2020 for perioden 2020 til 2023 og har følgende sammensetning:

- Stabsdirektør Birger Vikøren, Oslo (leder)
- Professor Claire Armstrong, Tromsø
- Professor Grete Brochmann, Oslo
- Fagdirektør Marta Ebbing, Bergen
- Tidl. administrerende direktør Jørgen Elmeskov, Danmark (nestleder fra 1. juli 2021)
- Konserndirektør Astrid Undheim, Trondheim
- Stabssjef Helge Veum, Ålesund

2. Rådets hovedbudskap

Rådet mener at SSB i all hovedsak har levert resultater i tråd med forventninger og krav i Finansdepartementets tildelingsbrev og fulgt opp strategien og langtidsplanen for 2021–2023. Statistikk er produsert og publisert i henhold til det nasjonale statistikkprogrammet, og koordineringen av all offisiell statistikk har startet. Forskning og analyser er levert i samsvar med avtaler og planer. SSBs organisasjon har fungert godt også i covid-19-pandemiens andre år. SSB arbeider kontinuerlig med å utvikle virksomheten videre, både teknologisk, statistikkfaglig og forskningsmessig. Rådet mener at utviklingspotensialet med nye datakilder og teknologi er stort, men at det også gir utfordringer knyttet til informasjonssikkerhet og personvern. Rådet oppfatter at det er krevende for SSB å frigjøre tilstrekkelige ressurser og relevant kompetanse for å ha ønsket framdrift i forbedringsarbeidet.

SSB har to samfunnsoppdrag, statistikkproduksjon og forskning. Rådet understreker at begge samfunnsoppdragene må komme tydelig fram i SSBs styringsdokumenter. Det må være en tydelig kobling mellom forsknings- og statistikkvirksomheten. Rådet oppfordrer SSB til å satse på økt samhandling og utnyttelse av synergier mellom statistikk og forskning som vil styrke den samlede kunnskapen i SSB og for samfunnet. Rådet er fornøyd med tilpasningen av forskningsvirksomheten til nye retningslinjer fra Finansdepartementet. Det er viktig at SSB sikrer likebehandlingen av interne og eksterne forskere når det gjelder tilgang til data.

Rådet vektlegger SSBs oppgaver knyttet til det nasjonale statistikkprogrammet og videreutvikling av det nasjonale statistikksystemet. Arbeidet med statistikkprogrammet som skal gjelde fra 2024 må være framoverskuende, slik at programmet gir statistikkutvikling som dekker viktige brukerbehov. Rådet støtter SSBs arbeid for å kartlegge nå-tilstanden for og monitorere kvalitet i all offisiell statistikk. Kartleggingen vil gi grunnlag for å vurdere innretning og omfang i kvalitetsarbeidet framover. Rådet anmoder SSB om å bygge koordineringen av offisiell statistikk på gode relasjoner og likebehandling av SSB og de øvrige produsentene av offisiell statistikk.

Rådet har i 2021 lagt særlig vekt på saker som berører personvern, informasjonssikkerhet og datainnsamling som griper betydelig inn i befolkningens private sfære. Det er knyttet til SSBs bruk av statistikklovens hjemmel om opplysningsplikt. Økt tilgang på og kobling av data gir nye muligheter for å utvikle mer relevant statistikk som øker nytten for brukerne. Gjenbruk av tilgjengelige data kan også bidra til effektiv statistikkproduksjon. På den annen side må SSB vurdere i hvor stor grad man skal samle inn, og ikke minst koble på individnivå detaljerte data som gjelder innbyggernes privatliv. Rådet er opptatt av at SSB gjør grundige vurderinger av ulike kostnader ved slik datainnsamling og veier disse opp mot nytten for statistikkformål. Kravene til personvern og informasjonssikkerhet må ivaretas. SSB må ta i bruk dataminimering så langt som mulig. Det er viktig at SSB er åpen overfor allmennheten om vurderingene som gjøres og beslutningene som fattes. Rådet ønsker å komme tidlig inn i slike saker, før opplysningsplikt vedtas. En konkret sak i 2021 var mulig bruk av kvitteringsdata fra dagligvarekjedene. Rådet støtter at denne databehandlingen prøves ut i 2022, men med særlig årvåkenhet og streng vurdering etter prøveperioden. Saken er nærmere omtalt i kapittel 4.2.

Det er viktig for SSB å bevare allmennhetens tillit til behandlingen av nasjonalt viktige data. Rådet anbefaler at SSB gjør systematiske tiltak innenfor informasjonssikkerhet og internkontroll til et satsingsområde, blant annet for å møte cyberrisiko. Det er viktig for å være i stand til å utnytte nye datakilder og nye teknologiske muligheter på en forsvarlig og trygg måte. Rådet støtter SSBs planer for å etablere et informasjonssikkerhetssystem.

Rådet er opptatt av at SSB tilgjengeliggjør data til forskning og analyser på en effektiv, hensiktsmessig og sikker måte. Rådet har poengtert at løsningene må ta hensyn til at det er stor heterogenitet blant brukerne. Rådets anbefaling er at dagens løsning med utlån av mikrodata utvikles så snart som mulig og erstattes av gode løsninger for tilgjengeliggjøring. Det er positivt at microdata.no utvikles og får forbedret funksjonalitet, herunder at løsning for eksport til sikre analyserom har kommet på plass og gir mulighet for mer avansert bruk av mikrodata.

SSB har store, og til dels nye, oppgaver som skal gjennomføres i tillegg til den ordinære statistikk-, analyse- og forskningsvirksomheten. Det er også nødvendig for SSB å videreutvikle den nye dataplattformen og modernisere produksjonsprosessene. Rådet understreker at SSB, gitt ressursituasjonen, må prioritere strengt for å sikre nok ressurser til de nye oppgavene og utviklingsarbeidet. SSB må legge til rette for det kompetanseløftet som omstilling til ny dataplattform og ny teknologi innebærer for de ansatte og for den påvirkningen det har på deres arbeidshverdag.

3. Rådets saksbehandling

Rådet har hatt seks møter i 2021, 19. januar, 3. mars, 22. april, 17. juni, 23. september og 25. november. Møtene har vært digitale, med unntak av det siste som var et fysisk møte. Rådet legger opp til å veksle mellom fysiske og digitale møter framover.

Rådet har drøftet saker som administrerende direktør har lagt fram underveis i SSBs saksbehandling. Administrerende direktør har i tillegg orientert om andre aktuelle saker. Rådet har også på eget initiativ bedt om informasjon om enkelte saker.

Det har pågått mange viktige prosesser i SSB i 2021 som rådet har fulgt opp. Rådet har hele veien fått god informasjon fra SSBs administrasjon. Rådets synspunkter og anbefalinger har blitt fulgt opp av administrasjonen på en konstruktiv måte, og det er ingen gjenværende anbefalinger som ikke er fulgt opp.

Rådet skal høre de ansatte i saker som berører dem. Rådet ønsker å møte de ansattes organisasjoner og vernetjenesten på et eget årlig møte. Rådet hadde møte med representanter for de ansattes organisasjoner 25. november 2021. Temaer som ble drøftet var blant annet i) omorganisering i forskningsavdelingen og tilpasning til de nye retningslinjene for forsknings- og analysevirksomheten samt samspill mellom forsknings- og statistikkvirksomheten, ii) utviklingsarbeid i SSB, iii) prosjekter, tverrfaglige produktteam, kompetansebehov mv., iv) erfaringer gjort under pandemien, herunder kontorsituasjon og arbeidsmiljø, v) overføring av statistikk og ansatte fra NIFU og vi) balansen mellom Oslo og Kongsvinger.

I perioden 2021-2023 skal alle medlemslandene i det europeiske statistikksystemet og Eurostat selv gjennom en ekstern fagfelleevaluering (peer review). Norge er et av de første landene ut i denne runden med peer review. I dagene 22.-26. november 2021 ble det arrangert en rekke møter med ekspertteamet som vurderer det norske statistikksystemet. 24. november var det møte mellom teamet og rådet. Ekspertteamet var opptatt av å forstå rådets rolle overfor SSBs administrasjon og Finansdepartementet. Det ble klargjort at rådet ikke har en direkte rolle overfor det nasjonale statistikksystemet, men følger opp SSB som leder Utvalget for offisiell statistikk og er koordinator i systemet. Rapport fra ekspertteamet med anbefalinger om forbedringer i det nasjonale statistikksystemet og produksjonen av norsk offisiell statistikk vil være klar i første kvartal 2022.

4. Rådets vurderinger

4.1. Ny statistikklov, nasjonalt statistikkprogram og kvalitet i offisiell statistikk

Statistikkloven som ble vedtatt i 2019 og trådte fullt ut i kraft 1. januar 2021, gir SSB ansvaret for å følge opp det nasjonale statistikkprogrammet og kvaliteten i offisiell statistikk. Det første statistikkprogrammet gjelder for 2021–2023. Rådet ble orientert om status for oppfølgingen av programmet på møtet 23. september 2021. Utvalget for offisiell statistikk som SSB leder, har drøftet faglige temaer av felles interesse. SSB har samarbeidet med andre produsenter av offisiell statistikk om testing av SSBs statistikkbank og statistikkalender for å videreutvikle ssb.no som felles plattform for tilgjengeliggjøring av statistikk. Rådets oppfatning er at oppfølgingen av statistikkprogrammet har kommet godt i gang i 2021. Rådet vil følge SSBs arbeid med å utvikle det nasjonale statistikksystemet videre.

En viktig oppgave for SSB i tildelingsbrevet for 2021 var etablering av et system for å sikre kvalitet i offisiell statistikk. Rådet ble forelagt forslag til kvalitetssystem på møtene 19. januar og 22. april 2021. Systemet omfatter flere metoder og verktøy, blant annet kvalitetsgjennomganger av statistikkproduksjon på utvalgte områder. SSB understreket behovet for å kartlegge nå-tilstanden for kvalitet i offisiell statistikk og igangsatte en ny metode med evaluering av alle produsentene høsten 2021. Kartleggingen vil gi grunnlag for å identifisere forbedringsområder og vurdere innretning og omfang i kvalitetsarbeidet framover. Den første kvalitetsrapporten skal leveres i juni 2022. SSB har startet et metodenettverk som skal bidra til at medlemmene i Utvalget for offisiell statistikk samarbeider om kvalitetsforbedring, utveksler erfaringer og får på plass gode verktøy og systemer. Rådet mente at det foreslåtte kvalitetssystemet var grundig og gjennomtenkt. Rådet anmodet SSB om å arbeide for å ha gode relasjoner i utvalget, involvere medlemmene i kvalitetsarbeidet og sikre likebehandling mellom SSB og de andre produsentene.

SSB avdekket i 2021 to vesentlige avvik knyttet til statikken over utslipp til luft. Rådet ble orientert om saken på møtene 22. april og 17. juni 2021. Rådet uttrykte tillit til at SSB bruker slike feil til læring på en systematisk måte. Rådet støttet at SSB håndterte saken med stor åpenhet.

Finansdepartementet har bedt SSB om å utarbeide forslag til nasjonalt statistikkprogram som skal gjelde fra 2024 innen 1. november 2022. SSB skal også gi tilrådning om hva som er hensiktsmessig lengde på neste periode. SSB presenterte planer for arbeidet med programforslag på rådets møte 25. november 2021. Rådet ønsket å bli involvert tidlig i prosessen.

4.2. Datainnsamling og bruk av opplysningsplikt

Rådet skal ifølge instruksjonen vurdere SSBs bruk av opplysningsplikt med hjemmel i statistikkloven § 10. Rådet blir orientert to ganger i året om vedtak som SSB har fattet. SSB orienterte om beslutninger fattet i første halvår på møtet 17. juni 2021 og vedtak i andre halvår på møtet 20. januar 2022. Rådet har ikke hatt merknader til SSBs vedtak om opplysningsplikt i 2021.

Rådet ønsker å bli forelagt større prinsipielle saker før vedtak om opplysningsplikt fattes.

Rådet har gjennom 2021 poengtert viktigheten av at SSB er åpen overfor allmennheten om vurderingene som gjøres og beslutningene som fattes. På møtet 20. januar 2022 orienterte SSB om de nye prosedyrene som er innført når det vurderes å pålegge opplysningsplikt. Kostnuttvurderinger knyttet til vedtak om opplysningsplikt offentliggjøres på ssb.no. Rådet har oppfordret SSB til å gjøre denne informasjonen mer synlig på ssb.no. Det kan bidra positivt til den offentlige debatten.

Rådet støtter SSBs arbeid med å utnytte nye datakilder for å forbedre statistikker og analyser. Ny teknologi åpner for effektiv innhenting av store mengder data om foretak og personer. Dette kan redusere oppgavebyrden, samtidig som det både skaper utfordringer og gir nye muligheter for å ivareta godt personvern. Rådet er svært opptatt av at SSB gjør grundige vurderinger av kostnadene ved datainnsamling og veier disse opp mot nytten for statistikkformål. Det gjelder spesielt innsamling og kobling på individnivå av detaljerte data om privatpersoner. Kravene til personvern og informasjonssikkerhet må varetas. SSB må ta i bruk dataminimering så langt som mulig.

En viktig sak i 2021 gjaldt innhenting av kvitteringsdata via API og strømming hos dagligvarekjedene. Saken ble første gang behandlet på møtet 23. september 2021. Rådet ønsket en grundig formålsbeskrivelse, mer informasjon om nytten av å strøme kvitteringsdata fra dagligvarebransjen opp mot kostnader og vurderinger av konsekvenser for personvern og risikoreducerende tiltak (DPIA – Data Protection Impact Assessment). På møtet 25. november 2021 orienterte SSB om kostnyttvurderingen som beskriver behovet for anvendelse av kvitteringsdata til etablert statistikk, samt utviklingsbehov for nye datafangstmetoder og framtidige statistikkprodukter. Formålet med datainnhenting er å produsere offisiell statistikk i henhold til det gjeldende statistikkprogrammet. Det første bruksområdet vil være forbruksundersøkelsen. Dataene vil dessuten gi nasjonalregnskapet et bedre beregningsgrunnlag, og det planlegges en ny kostholdsstatistikk som gjør bruk av transaksjonsdataene. Kostnadene er først og fremst knyttet til personvernkonsekvenser ved å hente inn kvitteringsdata, med den hyppighet, omfang og detaljgrad som strømming av data innebærer, når enkelte statistikkformål krever kobling av kvitteringer til personidentifiserende opplysninger. SSB forholder seg til regelverk knyttet til informasjonssikkerhet og personvern, og gjennomfører personvernkonsekvensvurderinger. Det ble bekreftet at de generelle informasjonssikkerhetskravene er på plass, og at det er gjort en grundig gjennomgang av personvern hensyn. SSB orienterte også om sikkerheten i SSBs skybaserte dataplattform (Dapla). Skyleverandøren har en rekke sikkerhetsrestriksjoner og tiltak, og SSB vurderte sikkerheten som svært god.

Rådet mente at SSB hadde gjort grundige vurderinger av kost-nytte, inkludert personvernulempes og tiltak for styrket personvern og informasjonssikkerhet. Rådet støttet at denne datainnsamlingen og behandlingen prøves ut i 2022, med særlig årvåkenhet og streng vurdering etter prøveperiodens utløp. Rådet pekte på at datamaterialet vil være verdifullt for mange ulike forskningsdisipliner.

SSB orienterte om tiltak knyttet til identifiserende opplysninger om virksomheter og foretak på møtet 23. september 2021. Det dreide seg blant annet om bedre tilgangsstyring, pseudonymisering, vurdering av hvor sensitive data er og vurdering av tjenstlig behov. Vurderingene skal dokumenteres. Rådet anbefalte at SSB gjennomfører mini DPIA-er og bruker samme metodikk som for personidentifiserende opplysninger.

SSB har fattet vedtak om innhenting av opplysninger fra Norsk pasientregister (NPR) og Kommunalt pasient- og brukerregister (KPR) i Helsedirektoratet for å videreføre og videreutvikle statistikk over helse og omsorg. Rådet var opptatt av at SSB får en vid fullmakt til å bruke og koble særlige kategorier person- og helseopplysninger. SSB bekreftet at det er tett dialog og samarbeid med Helsedirektoratet om data fra NPR og KPR, og at statistikkutviklingen vil skje innenfor SSBs ansvarsområde i statistikkprogrammet.

Rådet uttrykte tilfredshet med at oppgavebyrden for næringslivet har gått ned fra 2020, da opplysningspliktiges tidsbruk var beregnet til 69 årsverk, til 65 årsverk i 2021. Den er godt innenfor resultatkravet på 75 årsverk fra Finansdepartementet.

4.3. Forskningsvirksomheten i SSB

Rådet har fulgt opp SSBs plan for å innrette og utføre forsknings- og analysevirksomheten i tråd med retningslinjene fra Finansdepartementet. Rådet var tilfreds med den gjennomførte omorganiseringen. Rådet oppfordret til fortsatt økt samhandling mellom statistikk- og forskningsvirksomheten for å utnytte synergier og øke den samlede forståelsen på ulike områder.

4.4. Relasjoner til brukerne

SSB orienterte om arbeidet med brukerorientering på møtet 17. juni 2021. Det gjennomføres flere aktiviteter for å få innsikt i brukernes behov, og SSB bruker kunnskapen til å forbedre statistikkene og formidlingen av dem. Brukerundersøkelser viser at brukerne i stor grad er fornøyde.

SSB satser videre på å utvikle ulike produkter til forskjellige mål- og brukergrupper. Rådet støttet SSBs systematiske arbeid med å skaffe seg innsikt i brukernes behov og forbedre statistikkene og nettsidene. Rådet roste SSBs skolesatsing for å trekke til seg nye brukere. SSB har arbeidet med å formidle kunnskap om usikkerhet i nasjonalregnskapet og konjunkturtendensene under pandemien. Rådet mente at SSB bør utvikle dette videre og synliggjøre usikkerhetsmål for flere statistikker. Det er viktig å øke kunnskapen om dette, blant annet i media.

SSB følger opp media og har mye kontakt med journalister. Rådet oppfordret SSB til å gjennomføre fokusgruppesamtaler med media og superbrukere, i regi av ekstern part for å få uavhengig informasjon fra viktige brukergrupper. Rådet er opptatt av SSBs bidrag til den offentlige debatten, gjennom åpen informasjon om innsamling og bruk av data, god statistikkformidling og bevisst utøvelse av den uavhengige forskningsrollen.

Statistikkloven styrer rammene for SSBs tilgjengeliggjøring av data. På møtet 22. april 2021 orienterte SSB om status for tilgjengeliggjøring av mikrodata på grunnlag av § 14 for statistiske resultater og analyser, dvs. rettet mot forskere, studenter og forvaltningen. SSB har fulgt opp tidligere kritikk mot rutinene for tilgjengeliggjøring gjennom mye brukerkontakt, og det er etablert nye brukerfora. SSB arbeider med å fase ut dagens løsning for deling av data gjennom utvidet bruk av microdata.no og gjennom å utvikle løsning for kombinasjon av microdata.no og deling til sikre analyserom (fjerntilgangsløsning). På møtet 25. november 2021 informerte SSB om forbedringer i microdata.no, blant annet at en eksportfunksjon til sikre analyserom var på plass. Rådet var opptatt av at tilgangsløsningene må ta høyde for at det er stor heterogenitet blant brukerne. Rådet mente at dagens løsning for deling av mikrodata ikke er hensiktsmessig eller brukervennlig.

4.5. Interne prosesser i SSB

Endringer i omverdenen med sterk teknologiutvikling, nye kompetansekrav, økende oppgaver, mer konkurranse og effektiviseringskrav gir stort behov for å utvikle SSBs virksomhet. SSB orienterte om pågående og planlagt utviklingsarbeid på møtet 22. april 2021. Den nye dataplattformen i skyen (Dapla) som tas i bruk for stadig flere statistikker, er et viktig grunnlag for digitaliseringsprosessen. Videre arbeid omfatter felles datalager og datakatalog, samt mer strømlinjeforming av kode for å produsere statistikk, så det blir enklere å koble data på tvers og publisere bedre statistikk og analyser mer effektivt. Andre tiltak er etablering av tverrfaglige produktteam med spesifisert delegert ansvar og økt samordning i utviklingsarbeidet for å utnytte knappe utviklingsressurser på en effektiv måte og sikre god prioritering. Rådet støttet hovedretningen i utviklingsstrategien som skal bidra til bedre og mer effektiv statistikkproduksjon. Rådet var ellers opptatt av at relevant kompetanse frigjøres til prosjektarbeid, og at utviklingsprosjektene i tilstrekkelig grad ivaretar informasjonssikkerhet og personvern.

Trusselbildet, ikke minst cyberrisikoen, har økt og er omfattende. SSB må vurdere det teknologiske utviklingsarbeidet og virksomheten i lys av trusselsituasjonen. SSB har i 2021 arbeidet med å innføre

et overordnet styringssystem for informasjonssikkerhet. På møtet 17. juni 2021 orienterte SSB om status på sikkerhetsområdet basert på gapanalyse etter ISO-standard 27001/2. Resultatene viste at sikkerhetstilstanden i SSB overordnet er god, men at det er behov for å forbedre noen områder og dokumentere, systematisere og samordne sikkerhetsarbeidet mer. SSB har i første omgang satt et mål om å oppfylle sikkerhetskontrollene med 90 prosent. Resultatene lå i gjennomsnitt lavere enn dette målet. Det var identifisert 12 fokusområder som vil bli fulgt opp. Informasjonssikkerhet er et svært viktig felt for SSB, og rådet støttet SSBs planer for å videreutvikle arbeidet og innføre et styringssystem for informasjonssikkerhet.

SSB presenterte utkast til langtidsplan for 2021–2023 på møtet 19. januar 2021 (oppdatert fra første versjon som ble lagt fram for rådet 19. november 2020). Rådet støttet langtidsplanen og var opptatt av at planen synliggjorde hvilke konsekvenser budsjettkutt har for SSBs virksomhet over tid, også hvordan de fordeler seg på fagavdelinger og støttefunksjoner. På møtet 23. september ga rådet støtte til at langtidsplanen videreføres for 2022–2024 uten vesentlige endringer i struktur og innhold.

SSB orienterte om arbeidet med konsekvensjustert budsjett og satsinger for 2023 på møtet 23. september 2021. SSB skisserte mulige satsingsforslag i langtidsperioden 2022–2024. Rådet la spesielt vekt på koordinert oppfølging av bærekraftsmålene som gir merverdi for mange institusjoner, og forvaltning og deling av data innenfor offentlig sektor der SSB kan vurdere å ta en større rolle. Begge oppgaver krever mye koordinering og involvering av ulike miljøer. Rådet anbefalte at SSB også har satsinger innenfor informasjonssikkerhet og bruk av nye datakilder.

SSB skal gjøre overordnede risikovurderinger én gang i året og sende dem til Finansdepartementet sammen med første tertialrapport. Rådet ble orientert om risikovurderingene på møtet 17. juni 2021.

Administrerende direktør har flere ganger informert om prosessen med å forberede overføring av FoU-statistikk for universitets- og høyskolesektoren, instituttsektoren og helseforetakene fra Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU) til SSB. SSB har siden 1991 produsert FoU-statistikk for næringslivet, og fra 1. januar 2022 er all offisiell FoU-statistikk samlet i SSB. Overføringen gjennomføres som en virksomhetsoverdragelse, og de ansatte i NIFU som har produsert statistikken flytter med til SSB. SSB er opptatt av å beholde kompetansen og opprettholde kvaliteten på statistikken. Rådet tok saken til orientering og pekte på at virksomhetsoverdragelsen vil gi positive effekter ved at ny kompetanse tilføres SSB.

Administrerende direktør har orientert om koronasituasjonen og konsekvenser for SSBs virksomhet på hvert møte i 2021. Rådet framhevet at det er viktig å gjøre grundige vurderinger av hvordan SSB vil innrette kontorhverdagen når restriksjonene oppheves. Rådet støttet mer fleksible ordninger for hvor arbeid kan utføres, men pekte også på behovet for noen rammer og regler. På møtet 25. november 2021 ble det informert om at SSB har vedtatt prinsipper og retningslinjer for fleksibilitet og tilstedeværelse. De stadfester at kontoret er hovedarbeidsplassen for medarbeiderne, men at det er mulig for å jobbe hjemmefra eller fra andre steder hvis oppgavene kan løses like godt utenfor kontoret. Nærmeste leder avgjør i det enkelte tilfelle. SSB vil evaluere ordningen.

5. Prioriterte saker for 2022

I 2022 vil rådet ha mye oppmerksomhet på SSBs to samfunnsoppdrag, statistikkproduksjon og forskning. Statistikkvirksomheten vil blant annet bli belyst gjennom forslaget til nasjonalt statistikkprogram fra 2024 og kvalitetsrapporten for offisiell statistikk. Rådet ønsker å se på hvordan SSB utøver sin uavhengige forskningsrolle, og hvordan forskningen og statistikkvirksomheten samspiller.

Rådet vil fortsette å følge opp SSBs datainnsamling og vurderinger av personvernkonsekvenser, og se på hvordan SSB formidler informasjon om bruk av detaljerte data på individnivå. Rådet vil ha en diskusjon om hvordan teknologien kan utnyttes for å redusere oppgavebyrde og redusere personvernkonsekvensene.

Rådet anerkjenner at SSB står overfor store utfordringer med nye og krevende oppgaver, og at det er nødvendig med effektive rutiner og strenge prioriteringer. Rådet vil ha en bred gjennomgang av utviklingen i ressurs situasjonen og prioriteringer i SSB over tid. Andre overordnede temaer som rådet vil vurdere framover er risikovurderinger, faglig uavhengighet, tillit i samfunnet og åpenhet om SSBs virksomhet.